

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Reviste apare numai odată pe lună,
conținând însă un număr dublu de
pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați . . . . . 500 Lei pe 1 an
Magistrați . . . . . 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu . . . . . 50 Lei
Un număr dublu . . . . . 55 Lei
Un număr vechiu . . . . . 40 Lei

Administrația : Str. Iuliu Maniu No. 3
(Radio Reclame România S. A.) unde
se primesc abonamente și orice ce-
reri de adje. Telefon 630
Redacția : Str. Calea Victoriei No. 53

Director, Fondator și Redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Pro Decanul Baroului avocaților
din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Docan P. George
Consilier la Curtea de Apel din București

Dolj I. Ionescu
Președinte la Consiliul legislativ

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Hațieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurițiu
Profesor universitar pensionar

Leon N. Gheorghe Dr.
Profesor la Universitatea din Cluj

Marta Alexandru
Prim președintele Curții de Apel
Timișoara

Mănescu Ion
Președinte la Curtea de Apel Cluj

Micșa Pompei
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Primprocuror la Tribunalul Brăila

Petrescu F. Vasile
Primpreședinte Tribunalul Gorj

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Brașov

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Procuror general la Curtea de Apel din
București

Dem. Tigoianu
Magistrat

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Ulvineanu Alexandru
Consilier la Curtea de Apel Cluj

Vioreanu P. Ioan
Judecător tribunalul Cluj

C O N T I N U T U L

1. Unificarea forțată de *Dr. Ioachim Tolciu*.
2. Suspendarea executării hotărârilor judecătorești
definitive în legea Casației

de *Dr. Aurel Iancu*,
magistrat, trib. Lugoj

3. Apărarea posesiunii în dreptul maghiar
de *Mihai Gh. Mușătescu*
judecător, Deta Timiș

4. Câteva considerațiuni în jurul art. 75 și 76 din
legea asupra exploatării monop. C. A. R. M. 1931
de *Dem. Tigoianu*,
magistrat

5. Principiile legilor necesare pentru a înființa o
magistratura ideală în România Mare, țara tuturor
românilor intruniți de *Dr. Kovács Nicolae*
magistrat.

6. Jurisprudențe.

7. Rezumate de Jurisprudențe

8. Informațiuni

**Banca
Ardeleană și
Cassa de Economii
S. A. R.**

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointerесată cu: Banca Chris-
soveloni, București și Banca Comer-
cială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
**Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda**

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA

**DE CREDIT DIN
CLUJ SOC. AN.
CLUJ, PIAȚA UNIRII**

Capitaluri
proprii Lei

77,000.000

7

**SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOȘAN.**

Efectuază
avantajos
orîșice ala-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

BCU Cluj / Central University

**BANCA
CENTRALĂ**

**PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3**

Secția specială
pentru ciment - Secția de
Bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate piețele interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

**Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 20,000.000**

Legături directe cu America !

Industria Sârmei S. A. Cluj

**Fabrica:
Câmpia-Turdei**

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe,
Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămiță, Sârmă
de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă
ghimpată, zincată, Agrafe.

Telefon: 4-40, 3-47 — Adresa telegrafică: „Ferrum“ Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru	Instituiți și Autorități	700 Lei pe 1 an
Advocați	Magistrați	500 Lei pe 1 an
Un număr simplu	Un număr dublu	30 Lei
Un număr vechi		35 Lei
		40 Lei

Administrația : Str. Iuliu Maniu No. 3
(Radio Reclame România S. A.) unde
se primesc abonamente și orice cere-
ri de adje. Telefon 630
Redacția : Str. Calea Victoriei No. 53

Unificarea forțată

„Anteproiectul de lege pentru punerea în aplicare în tot cuprinsul țării a legislației civile, comerciale și penale a vechiului Regat” este tipărit împreună cu expunerea de motive și dat publicității.

Pentru a arăta absoluta noastră obiectivitate în examinarea acestei cele mai noi opere juridice a dlui C. Hamangiu, actualul ministru al Justiției, ținem să facem mai întâi o sinceră și necesară mărturisire de credință.

Cei câțiva juriști ardeleni cari cu entuziasmul nostru tineresc, întreg și neprecupețit, ne-am grupat în jurul „Ardealului Juridic”, am combătut totdeauna cu necruțătoare hotărâre orice tendință de particularism provincial, nu numai în domeniul dreptului, dar și în orice manifestație de viață publică. Indemnați și încurajați de magistrații vechiului Regat, citorii merituosi ai acestei reviste de drept — neadormită santinelă a Justiției române pe meleagurile ardeleni, — am profesat totdeauna, cu profuziune de elan, *românismul integral*. Prin modestele noastre încercări în literatura dreptului, — totatătea spontane svăcniri ale sufletului românesc neprihănit — ne-am pus — cu mai mult sau cu mai puțin talent — în serviciul unei sublime misiuni: *romanizarea Justiției românești* în teritoriile alipite. Ne-am ținut de a noastră sfântă datorie de a contribui prin umilele noastre puteri la unificarea diferitelor sisteme de drept, convinși fiind că numai pe aceasta cale se va putea promova unificarea sufletească și se va putea *desăvârși unitatea statului întregit*.

Hotărâți adepți ai unificării legislative, am combătut însă cu energie, tocmai în interesul principiului de unitate națională, orice tendință de unificare pripită, neserioasă, lipsită de sistem. Am accentuat neconținut că *unificarea legislativă nu trebuie să violeze principiul continuității de drept*.

Am afirmat totdeauna și afirmăm și acum, că în opera de reșezare a unui stat mărit ca teritoriu și populație, *observarea continuității de drept este prima condițiune a consolidării*.

Orice salt necugetat, orice operă bruscă și precipitată este sortită să compromită finta urmărită de toți: *unitatea națională*.

Dreptul este înfipt cu mii și mii de rădăcini invizibile în viața unui popor. Orice om cu minte sănătoasă — fără a fi măcar jurist — își poate ușor da seama, că a smulge brutal și brusce aceste rădăcini, înseamnă a provoca răni extrem de dureroase, cari pot periclita însăși dezvoltarea normală a aceluia popor. O operație brutală, fără o prealabilă pregătire necesară, poate ușor provoca sucombarea pacientului...

La declarațiile făcute de C. Hamangiu în 2 Iulie a. c. în fața reprezentanților presei din Capitală, în cari anunța apropiata extindere a codurilor vechiului Regat în provinciile alipite, Baroul Cluj a răspuns prin un protest spontan și energic. În urma protestului nostru a urmat imediat răspunsul dlui primministru Iorga, care ne asigură, că „*nimica nu se va legifera pripit, în baza compilațiilor de până acum*”. Mărturisim sincer, că acest răspuns al premierului a readus calmul printre juriștii ardeleni, și eram chiar convinși, că problema unificării forțate s'a luat de la ordinea zilei. Dar la șase zile după răspunsul liniștitor al dlui N. Iorga, baroul Cluj, a primit întreg anteproiectul prin care dl C. Hamangiu intenționează să introducă legislația vechiului Regat în tot cuprinsul țării *en bloc* și fără nici o revizuire.

Astfel pericolul, care a îmbrăcat chiar forma realizării, este mai real și mai amenințător de cât oricând. Provinciile unite se vor pune prin urmare în gardă, și avem toată nădejdea că rezistența noastră dârză, ce se va manifesta prin un uragan de protestare formidabilă, va convinge până la toamnă pe dl ministru al Justiției să renunțe la planul său funest.

În numărul jubilar dela 4. Mai a. c. al „Curierului Judiciar” dl C. Hamangiu scria între altele următoarele:

„Promit în mod hotărât, că cel mult în timp de un an (sublinierea este a dlui Hamangiu) voi revizui anteproiectele deja alcătuite și voi începe alcătuirea acelor, care sunt abia începute, cum este codul civil.

Voi introduce în textele codurilor noastre tot ceea ce legislația și doctrina țărilor celor mai înaintate au introdus în codurile lor, tot ceea ce problemele mari sociale și economice ale timpurilor mo-

derne au transformat baza legală a dreptului, și natural voi introduce tot ceea ce voi găsi mai bun în legislațiile teritoriilor alipite etc."

Cine putea să banuiască măcar, că după aceste declarații atât de sărbătorești și categorice rostite de dl C. Hamangiu imediat după instalarea dsale la resortul Justiției, tocmai domnia sa să fie acela, care în loc de o unificare sistematică în spiritul celor mai înaintate țări din epoca modernă și în spiritul Constituției noastre, să vină după abia două luni cu o lucrare de cârpeală, demnă de ultimul funcționar al ministerului de justiție, și nu de un mare savant al dreptului românesc, cum l'am cunoscut pe dl C. Hamangiu. Amărăciunea și decepțiunea ce încercăm este uluitoare și descurajantă.

Ce anume a putut interveni în acest scurt interval de timp pentru a determina o atât de bruscă metamorfoză!?

Sau doar prin estinderea codului civil dela 1864 speră dl C. Hamangiu să remedieze grozava criză economică și financiară, care bântue tot mai amenințător țara noastră?

Sau crede dl C. Hamangiu că este oportun ca extraordinara depresiune sufletească, care apasă asupra întregii țări, să o agraveze prin noi nemulțumiri, provocate în provinciile alipite prin o legiferare cu caracter implator și agresiv?!

Să nu-și dea oare seama guvernul dlui N. Iorga de enorma *greșală politică* ce s'ar comite prin acest gest necugetat?

Nu putem în deajuns accentua, că *închegarea sufletească, ca primă etapă în spre desăvârșirea unității naționale, nu este realizabilă decât prin consimțământul provinciilor readuse la țara mamă.*

Orce act de cârmuire înfăptuit împotriva consensului provinciilor, este considerat ca provocare și sfidare și deci merit să contribuie la dezagregarea și slăbirea principiului de unitate națională.

Aportul economic, cultural, juridic și chiar *național*, pe care provinciile alipite l'au adus în patrimoniul comun al statului întregit, este atât de însemnat și covârșitor, încât nici unui om de stat serios nu-i este îngăduit a trece cu nepăsare peste dorința și voința expresă a acestora la orice înfăptuire legislativă mai importantă, care privește de aproape populațiile întregii țări. În această privință orice comparație cu aliații noștri: Franța și Italia, este deplasată și neconcludentă și seamănă mai mult a maimuțereală ridicolă.

Provinciile cari de bună voie, din proprie inițiativă s'au unit cu patria mamă au tot dreptul să ceară ca și ele să fie întrebate oridecâteori sunt în joc interesele lor vitale.

Cel care va nesocoti acest precept de politică de stat, va fi stigmatizat odată de învrăjbitorul națiunii, oricât de bune intențiuni ar avea.

Unificarea legislativă o considerăm și noi ca o *problemă națională*. Dar tocmai fiindcă este o problemă de ordin național, ea nu poate fi soluționată decât cu învoirea și spre mulțumirea întregii națiuni. Octroiarea voinței unei anumite părți a

țării asupra celorlalte părți va fi sortită să redeschidă prăpastia dintre provinciile alipite și vechiul Regat.

Orice inegalitate de tratament produce umilire și nemulțumire și în consecință duce la destrămarea și dezagregare. Sa' afirmat de atâtea ori de cei mai competenți bărbați de stat, că „*fara noastră trece prin o grea răspântie*“, (vezi discursurile parlamentare ale dlor Argetoianu, Duca etc.) că țara are nevoie de concentrarea tuturor forțelor ei vii, pentru a putea străbate cu bine aceste grele vremuri. Ei bine, *este oare oportun a veni chiar acum cu legiuri menite să slăbească solidaritatea națională?* Cu drept cuvânt se poate califica de atentat împotriva viitorului acestui stat și anteproiectul extinderii legislației vechiului Regat, ca un act menit să provoace adânci nemulțumiri și zguduiri interne și să slăbească deci puterea de rezistență a națiunii.

Lupta noastră împotriva tendinței de unificare impilatoare este cu atât mai îndreptățită, întrucât ea dispune de cea mai puternică armă legală: *Constituția țării*.

Ori *proiectul dlui C. Hamangiu constituie cea mai flagrantă și cea mai temerară violare a pactului nostru fundamental*. Și mărturisim că nu l'am ținut capabil de violarea constituției tocmai pe un prea valoros consilier al înaltei noastre Curți de Casațe și Justiție, al cărui respect de drept și legalitate ar trebui să fie un adevărat cult, un adevărat crez.

Am rămas și mai dureros decepționați când am citit în expunerea de motive argumentări sofisticate, ca aceea că „*anteproiectul nu lezează art. 137 din constituție, căci se operează și o revizuire, menținându-se în vigoare acele legiuri din provinciile alipite, pe cari le-am aflat superioare legislației vechiului Regat*“.

Adeca aceasta este opera de unificare legislativă, prin care dl C. Hamangiu promitea în articolul din Curierul Judiciar, că va revizui toate codurile și legile existente și va pune de acord legislația unificată cu cele mai moderne cuceriri ale epocii moderne!?

Dar Constituția este categorică și nesusceptibilă de răstălmăcire, dispunând că: „*Se vor revizui toate codicile și legile existente în diferitele părți ale statului român, spre a se pune în armonie cu Constituția de față și asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare*“.

Oricare jurist, fie el cât de modest, nu poate să înțeleagă altceva, decât aceea că toate codurile și legile din tot cuprinsul țării trebuiesc revizuite. deci și *acele din vechul Regat*. Sau regatul vechiu nu face parte din statul întregit? Prin urmare și legile vechiului Regat trebuie să rămână în vigoare acolo unde există, până la înlocuirea lor cu alte legi moderne și perfecționate. Nici o aluzie nu se poate desprinde din textul Constituției că legile din regat ar putea fi puse în aplicare en bloc în provinciile alipite.

Noi juriștii ardeleni suntem ferm decisi să punem chestiunea constituționalității imediat ce proiectul dlui Hamangiu ar deveni lege. Și nu credem că colegii dsale dela Casație vor putea da o altă interpretare articolului 137 din Constituție, decât, aceea pe care o dăm noi, și pe care o poate citi din textul clar al Constituției orice om laic fără nici o școală de drept.

*

O enigmă pe care nu o putem deslega nici prin graba cea mare a dui C. Hamangiu o constituie totala ignorare a codurilor deja întocmite, pe cari dsa a promis că le va revizui în cel mult un an de zile. Aceste coduri sunt, precum știm, codurile de comert, penal, de procedură civilă și comercială, apoi proiectul obligațiilor și al titlurilor de credit și unele părți din codul civil. Aceste coduri sunt de mult elaborate de *Consiliul superior legislativ* și date publicității pentru a fi studiate și însoțite de observațiile critice de toți factorii, pe cari îi interesează.

Am dori un singur răspuns dela dl ministru al Justiției: Dacă dsa va revizui toate aceste coduri în decurs de un an de zile, urmând a le trece apoi prin Corpurile legiuitoare, precum a promis în mod solemn, ce rost are punerea în aplicare în tot cuprinsul țării a codurilor vechi dela mijlocul secolului trecut pe timp numai de un an de zile? Noi întvedem în graba dlui Hamangiu o jignitoare disconsiderare a operei săvârșită de Consiliul legislativ. Cauza? ?

Am mai întreba ceva dela dl ministru: Crede dsa posibilă studierea acestor coduri și bineînțelese a întregii jurisprudențe prin care ele se întregesc — în termen de un an, când adecă urmează să fie promulgate noile legi cu adevărat unificate? Crede dsa că există pe toată suprafața pământului un geniu, care ar putea săvârși aceasta minune de adâncirea unei atât de vaste materii? Dar chiar dacă prin absurdum s'ar putea presupune o asemenea imposibilitate, cum s'ar putea cere populației laice să se deprindă în timp atât de scurt cu atâtea legi, cu atâtea norme de drept noi?!

Dl C. Hamangiu știe bine că așa ceva este imposibil. Și fiindcă totuși persistă în planul dsale, trebuie să presupunem în mod logic, că dsa a *abandonat toată opera Consiliului legislativ și intenționează să o înlocuiască cu alta*. Aceasta înseamnă că adevărata unificare — prin revizuirea tuturor legiurilor existente — va fi contramandată ad graecas calendas. Și la ce ne-am și grăbi, odată ce vom avea legile vechiului Regat, ca legi unificate?

Iată deci că *încercarea dlui C. Hamangiu, dacă va reuși, va însemna zădărnicierea operei de unificare legislativă*. Că aceasta este chiar intențiunea dlui ministru de Justiție, rezultă din inexplicabila grabă ce depune în realizarea planului său.

*

Fiind vorba de intervalul de timp necesar pentru studierea nouilor legiuri, trebuie să arătăm o dispoziție a anteproiectului, care prin absurdi-

tatea ei se poate califica cu adevărat monstruoasă. Este vorba de art. 1 care dispune că „Pe ziua de 1. Ianuarie 1932 se pune în vigoare în tot cuprinsul țării legislația civilă, comercială și penală română” iar art. 18 spune că „cu 1 Ianuarie 1932 se abrogă toate legile etc. contrarii legiurilor introduse în tot cuprinsul țării”. Presupunând că acest proiect va fi votat fără discuție în întâia zi a proximei sesiuni legislative, deci la 15. Oct. și în aceeași zi va fi sancționat. (ce rost ar mai și avea discutarea anteproiectului în forma lui actuală?!), ar rămânea pentru studiere *două luni și jumătate!*

Ar fi un record de legiferare inconștientă! A pune în aplicare o legislație, în care au trăit mai multe generații, fără nici un timp de tranziție și pregătire! Dar legile vechiului regat sunt absolut noi pentru provinciile alipite, prin urmare, avem indispensabilă nevoie de o perioadă de cel puțin 3—4 ani pentru studierea acestei noi legislații. Dl. C. Hamangiu, ne acordă, prea generos, 75 de zile!

Cine va aplica legislația astfel trecută peste noapte în provinciile alipite? Dispune țara mamă de atâția juriști (magistrați și avocați), cari ar putea înlocui pe toți magistrații și avocații teritoriilor alipite? Noi credem contrariul.

Vom avea prin urmare o nemaipomenită epocă de perturbație în mersul justiției, egală cu o situație în afară de lege. Ordinea de drept va fi complet răsturnată și siguranța socială va fi clătinată din temelii.

Consecințele catastrofale pentru statul nostru vor fi incalculabile.

Vom mai avea în timpul de tranziție de 3—4 ani, o invazie de avocați din vechiul regat, cari azi sunt mult prea numeroși (în București sunt peste 5000 avocați, în Paris sunt 2000 avocați practicanți!) și astfel sublima idee de unificare legislativă ca un mijloc de consolidare națională, va fi degradată la rolul scârbos de concurență neloyală și nedemnă de corpul select al avocaților! Și astfel se va semăna ura printre frați...

Un lucru este cert. Colecțiile legilor din vechiul regat și îndeosebi *Colecția Hamangiu*, vor afla un deuseu sigur și vast în provinciile alipite. Dar iarăși întrebăm: ce rost ar avea cheltuelile în această vreme de cumplită mizerie pentru niște opere, cari peste câțiva ani vor fi numai ale trecutului, căci va trebui să cumpărăm colecțiile legilor unificate! Știe dl. Hamangiu că 50 la sută dintre colegii noștri nu au asigurată nici pâinea cea de toate zilele? Prin urmare impunerea acestor colecții de legi ar fi o sarcină barbară și insuportabilă atât pentru avocați cât și pentru magistrații apăsăți de curba de sacrificiu.

*

O contradicție supărătoare: Dl. C. Hamangiu procedează la unificarea „cu furca”, pentru că ideea unității naționale nu admite ca în același stat unitar să existe mai multe sisteme de drept. Totuși în anteproiect se mențin în vigoare, prin excepție o sumedenie de legi locale, (cartea fun-

duară, tutela, materia matrimonială, paternitatea nelegitimă, capacitatea femeii măritate, moștenirea soțului, nuvela penală, reprimarea infractorilor minori, apărarea onoarei și altele), cari sunt considerate superioare celor din vechiul regat sau nici nu există acolo.

Excepțiunile sunt atât de numeroase, încât principiul unității de drept va rămânea și pe mai departe o simplă dorință, căci și după 1 Ianuarie 1932 vom avea atâtea sisteme de drept câte provincii!

Și cum se poate extinde în mod atât de superficial o legislație întreagă prin o lege de 19 articole, fără a o coordona cu legile menținute în vigoare! Situația haotică ce va urma după 1 Ianuarie 1932 va trezi la realitate pe autorii „unificării”, dacă cumva nu se vor desmeteci mai de vreme.

Dl. Hamangiu invoacă exemplul Franței. Dar Franța n'a impus legislația sa Alsaciei—Lorenei prin o lege sumară de 19 articole, ci a elaborat o lucrare foarte migăloasă de 270 paragrafe în care a armonizat legile franceze cu cele locale și a instituit indispensabila epocă de tranziție. Și să nu se uite, că Alsacia—Lorena a trăit în dreptul francez până la 1871, când a fost răpită de Germania, care numai după 24 ani a introdus legislația germană și astfel provincia franceză reanexată la patria veche nu a trăit sub legislația germană decât abia 25—30 ani!

Un puternic motiv pentru care noi suntem împotriva impunerii legislației vechiului regat este constatarea făcută nu numai de noi, dar și de către magistrații din vechiul regat, cari ne cunosc instituțiile noastre de drept, că legile vechiului regat sunt, în genere, inferioare celor din provinciile alipite și în deosebi celor din Ardeal și Bucovina.

De vreme ce toate legiurile, deci și cele dela noi, reclamă revizuire temeinice și adaptarea la necesitățile epocii actuale, comparația între diferitele legiuri azi în vigoare în țara noastră nu are decât o importanță de ordin teoretic și platonic. Numai din acest punct de vedere menționăm că noi din cele câteva legiuri extinse deja în provincii, ne-am format ferma convingere, că legile austro-germano-maghiare sunt superioare celor din vechiul regat. Nu ne jenăm să facem această constatare, căci dacă nu o facem noi, o fac minoritarii noștri. Nu amintim decât sistemul stăruinței, preluat dela frații noștri din regat cu întreg cortegul de bacșișuri umilitoare, apoi sistemul fiscal vexatoriu și primitiv, care e principala cauză a încetinelii justiției noastre civile. Față de acest sistem oriental, principiul oficialității care dănuia mai înainte în provinciile alipite, era un adevărat paradis.

Dar numeroasele „excepții” recunoscute de dl. Hamangiu ca superioare, dovedesc cu prisosință teza noastră.

Și este oare cuminte și logic a impune unor populații minoritare niște legiuri recunoscute de

inferioare celor cu care aceste populații erau obicinuite?

Orgoliul nostru național ne-ar dicta să arătăm ceva mai bun, căci numai prin supremația culturii și a geniului vom putea contrabalansa tendințele centrifugale ale populațiilor minoritare.

*

In numele patriotismului luminat, de care suntem pătrunși în măsură egală toți frații de aici și de dincolo, adresăm o călduroasă și stăruitoare rugare nu numai către dl. C. Hamangiu, dar către întreg guvernul d-lui Iorga, și către oricare guvern ce ar urma, și către toți frații cari azi aplaudă acțiunea întreprinsă de dl. C. Hamangiu: *accelerați adevărata operă de unificare legislativă, care să fie o capod'operă de artă juridică a geniului românesc creator, o afirmare impunătoare că suntem demni descendenți ai lui Justinian! Dar până atunci lăsați-ne cu legile, obiceiurile și tradițiile noastre! Suprimarea bruscă a acestor comori sufletești, cari nu sunt străine, fiindcă le-am asimilat, nu este reclamată azi de interesele superioare ale statului nostru!*

Dr. IOACHIM TOLCIU

Suspendarea executării hotărârilor judecătorești definitive în legea Casafiei

I. Normele în vigoare, în comparație cu cele ardelene

Măsura excepțională, prin care se admite suspendarea punerii în lucrare a hotărârilor judecătorești definitive, își are ființa în întreg teritoriul țării în textele de lege art. 71 și 83 al legii Curții de casație, publ. în Mon. Of. Nr. 282 din 20 Decembrie 1925. Conform acestor prevederi legale executarea hotărârilor judecătorești definitive date de curțile de apel sau tribunale ca instanțe de apel, se poate suspenda provizoriu până la rezolvarea recursului în casație.

Această măsură a suspendării a fost cunoscută și înainte de această lege atât în legiurile vechiului regat, cât și în cele din provinciile transilvănene, deși în aceste din urmă teritorii, a izvorât din altă concepție de drept. În vechiul regat a fost reglementată de art. 68 din vechea lege de organizare a curții de casație din 1912 în formă mult asemănătoare legii actuale.

În baza vechei legi, suspendarea executabilității sentințelor era admisă înaintea instanțelor de fond numai în materie de condamnățiuni la o sumă de bani, precum și în materie de revendicare sau posesie, de desființare de construcții și stămutare de hotare, iar în celelalte cazuri suspendările se judecau de Inalta Curte de Casație; de altcunum această rezultă din același sistem de drept ca și legea actuală, care însă trimite toate cazurile de suspendare înaintea instanțelor de fond.

În Transilvania suspendările de executări stăteau pe altă bază. Până când în legea actuală măsura excepțională a suspendărilor e o normă generală aplicabilă la toate sentințele de apel, până atunci în procedura civ. transilv. avea loc numai în anumite cazuri izolate și nici odată contra sentințelor definitive. Din acest punct cele două legiuri sunt diametral opuse. În legiurile transilv. suspendarea din chestiune e în strânsă legătură organică cu așazisele sentințe în prealabil executorii, iar în legea actuală e o formulă procedurală artificială, dar necesară, ca urmare a remediului de drept al recursului în casare. În procedurile transilv. suspendările de execuție erau posibile numai în contra sentințelor de fond (prima sau a doua instanță), declarate în prealabil de executorii până la rezolvarea definitivă a litigiului. De pildă prima instanță admite acțiunea pe baza recunoașterii pârâtului și declară sentința de executorie fără privire la apel; aceeași situație se putea crea și în apel, când instanța declară sentința executorie fără considerare la cererea de reviziune. Astăzi în teritoriile transilv. în urma art. 79 din legea casației numai prima instanță mai poate ordona executarea prealabilă a sentinței sale; pârâtul putea cere suspendarea executării sentinței până la rezolvarea apelului resp. a cererii de reviziune. În legea actuală condițiunea sine qua non a suspendării executabilității este, ca sentința cu recurs, să fie definitivă și să fie pronunțată de instanța de apel; suspendarea durează până la rezolvarea recursului în casatie. Procedura suspendării executărilor în sistemul jurisdicțiunii de două grade trebuia inventată, deoarece recursul în casatie nu are efect suspensiv. În legiurile transilv. cererea de reviziune avea efect suspensiv, din care ar rezulta, că de procedura suspendării executărilor nu era nevoie; totuși ea a existat și — în parte — există și azi pentru cazurile excepționale, în cari instanțele de fond puteau declara sentințele lor de executorii în prealabil.

S'ar părea, că toată deosebirea între aceste două sisteme legislative s'ar mărgini la denumirile „definitiv“ și „executoriu“ și că în realitate am avea aceeași situație de drept. Totuși nu se poate afirma, că deosebirea dintre aceste două sisteme de legislație ar fi numai aparentă, restrânsă la terminologia noțiunilor de drept.

2. Jurisdicțiunea de două grade și cea de trei grade

Deosebirea între aceste două sisteme legislative e esențială, izvorâtă din deosebirea numărului gradelor de jurisdicțiune, existentă în cele două sisteme legislative. În Transilvania au existat trei grade de jurisdicțiune *ordinară*, în actualul sistem sunt numai două. Curtea de casație nu este al treilea grad de jurisdicțiune, ci este o cale *extraordinară*, prin urmare recursul în casației și el este o cale de atac *extraordinară*, deci fără efect suspensiv. În sistemul de drept Transilv. o

sentință dată în a doua instanță, în genere nu a fost definitivă, până când în cel din vigoare o asemenea sentință e definitivă conform art. 79 din legea casației. În legiurile transilv. cererea de reviziune e o cale de atac *ordinară* și ca atare a avut efect suspensiv asupra sentințelor instanțelor de fond, afară de cazurile sporadice ale sentințelor de fond declarate în prealabil de executorii; în legea din vigoare, recursul în casatie în sine nu suspendă executarea sentințelor de fond, deoarece numai atunci se poate înainta, după ce căile de atac ordinare sunt deja epuizate. De aici a răsărit ideea de a se putea cere suspendarea executării sentințelor definitive, spre a nu periclita efectele eventuale, ale deciziei instanței de casare.

Nu putem să nu relevăm chestiunea controversată în jurisprudență și în literatura juridică a interpretării art. 79 din legea cas. Nedumeririle manifestate în jurul acestui art., dealtcum destul de clar, par curioase și nu pot izvari, decât din ignoranța sistemului legislativ transilv. și din neînțelegerea intențiunii legiuitorului al legii casației. Căci câtă nesiguranță și lipsă de orientare în hotărârile superioare. S'au dat mai de multe ori interpretări în sensul, că dispozițiile art. 79 din cit. lege privesc numai sentințele date de o instanță a doua din provinciile alipite, iar nu și cele date de o instanță din vechiul regat. Adecă din această enunțare ar rezulta, că sistemul jurisdicțiunii de două grade ar fi acasă în Transilvania și nu în vechiul regat. Altădată s'a manifestat părerea opusă, că dispozițiunile art. 79 se aplică numai în vechiul regat și nu se poate aplica în Ardeal. Apoi alții au arătat, că dreptul de opoziție contra sentințelor de apel în vechiul regat se consideră de suprimat odată cu punerea în aplicare a legii casației. În fine, că textul art. 79 a fost edictat în scop de unificare a dispozițiilor din vechiul regat cu cele din teritoriile alipite. (Vezi C. Hamangiu; Comentarul: „Recursul în casare și contenciosul administrativ“, Bucur. 1930 pag. 52.) Nu este scopul a ne ocupa de această chestiune. Dealtcum din expunerea comparativă de până acum reiese destul de elocvent, că numai această din urmă interpretare e cea adevărată, voind legiuitorul să estindă dispozițiunile art. 79 din legea cas. asupra întregului cuprins al țării; prin introducerea jurisdicțiunii de două grade și în teritoriile alipite.

Principiul de două grade nu e de origină românesc. El e cu totul străin de tradițiile acestui popor. Dreptul vechi român a cunoscut trei grade de jurisdicțiune *ordinară*. În ultima instanță a judecat un consiliu numit *Divanul domnesc*, prezidat de domnitorul țării. Sistemul jurisdicțiunii de două grade, combinat cu acelei extraordinare de un grad este prin inconsecvența principiilor, cari decurg din el și prin artificialitatea fără viață a ființei lui, un sistem legislativ puțin juridic, nepractic și neștiințific. În următoarele v'om scoate în evidență defectele acestui sistem le-

gislativ, care se va dovedi de inferior celui de jurisdicțiune de trei grade ordinare.

a) Ideea jurisdicțiunii extraordinare nu are caracter juridic. În baza art. 79 din legea casației hotărârile date de instanța de apel, sunt definitive. Dacă aceste hotărâri sunt definitive, ce situație de drept v'or avea deciziunile înaltei curți, sau cele date de curțile de apel ca instanțe de recurs? Nici legea casației, nici doctrina, nu poate da răspuns. În art. 49 din aceeași lege se spune numai atât, că deciziunea Înaltei curți se pronunță în numele Regelui și se execută în numele legii. Dacă voim să fim în cadrul legii, ar trebui să considerăm deciziunea instanței de casare numai de executorie, iar hotărârea instanței de apel de definitivă, deoarece deciziunea instanței de casare conform sistemului combătut, nici când nu poate deveni definitivă. V'om privi de sigur cu scepticism aceste concluziuni, dar ele sunt legale. În sistemul de jurisdicțiune cu trei grade ordinare, hotărârea instanței de apel în caz de recurs în casație, numai prin autoritatea instanței de casare poate deveni definitivă și de regulă executorie. Declararea de definitivă a hotărârilor date în apel numai atunci ar avea senz juridic, dacă în contra lor nu s'ar mai admite altă cale de atac ordinară sau extraordinară. În consecință deciziunile instanței de casare în sistemul legislativ de azi, juridicește nu se pot încadra, iar încadrarea de definitive a hotărârilor date în apel, e o încadrare forțată.

b) Inconsecvența sistemului de jurisdicțiune de două grade este plausibilă în cazul proceselor penale. În materie penală hotărârile pronunțate în așazisul ultim rezort, nu pot fi executate, decât după trecerea termenului de recurs, sau după respingerea recursului. Este evident, că Înalta casație în fața acestor procese a încetat de a mai fi instanță extraordinară, precum nici sentința curții de apel declarată prin lege ca definitivă, de fapt nu e nici definitivă, nici executorie, ci va trebui așteptată rezoluțiunea Casației. Aici nici dacă am voi, nu am putea aplica sistemul, căci am ajunge la încurcături penibile și ireparabile. Prin urmare principiul nesuspensivității considerat de dogmă, a recursului în casare, este o ficțiune; totuși se menține infailibilă această dogmă, prin o teorie artificială și nesinceră, cum se va vedea mai la vale. Deocamdată putem constata atât, că sistemul combătut al jurisdicțiunii de două grade, este străin de viață, pentru că nu primește constatările înfăptuite de viață. La noi se aude tot mai des de o necesitate de unificare legislativă generală, care să fie expresia sufletului neamului și a vieții însăși, iar în realitate, din unificările de până acum, adesea vedem o colosală abatere dela postulatele unificării ideale.

c) Sentințele de divorț pronunțate în a doua instanță, în baza art. 79 din legea casației ar trebui considerate de definitive, pentru că acest text nu admite nici o excepțiune când prevede, că sentințele, deciziunile și încheierile date după

promugarea legii de față de către o instanță a doua în orice procedură litigioasă sau grațioasă sunt desăvârșite din momentul comunicării. Pe lângă toată enunțarea categorică din acest text de lege, el va fi totuși desmintit atunci, când sentința de divorț din a doua instanță e atăcată cu recurs în casație. Dacă această sentință s'ar putea executa, s'ar putea întâmpla, ca soțul îndată după pronunțarea sentinței în apel, să se recăsătorească, iar în urmă, curtea de casație să caseze sentința, împingând pe soț în bigamie. În astfel de împrejurări jurisprudența casației nu a putut, decât să considere, contrar disp. art. 79 din legea cas., de a fi rămas în vigoare și pe mai departe dispozițiunile art. 247 din codul cov. rom., care prevede, că hotărârile de divorț nu vor putea fi executate resp. transcrise în registrul stării civile, decât după expirarea termenului de recurs în casație. Astfel aici suspendarea executărilor sentințelor nu are loc, ca și în sistemul jurisdicțiunii de trei grade ordinare. În Transilvania cu privire la sentințele de divorț trebuie considerată de menținută în vigoare și pe mai departe jurisdicțiunea de trei grade ordinare. În consecință se pune întrebarea, dacă sentința de divorț din a doua instanță poate fi ea considerată de definitivă în baza art. 79 din legea casației? Noi credem că nu, deși în vechiul regat nu e recunoscută de atare în urma unui sistem legislativ greșit. Aici iarăși este evident, că jurisdicțiunea de două grade ordinare este în contradicție cu natura proceselor de divorț, cari procese scot în evidență superioritatea sistemului de jurisdicțiune de trei grade ordinare.

d) Se opun principiului de nesuspensivitate, recursurile admisibile în contra unor sentințe (cărți de judecată) date de judecătoria de ocol. Aceste recursuri, în urma unei dispoziții legale, au efect suspensiv asupra executării, însă nu din cauza, că aceste procese ar avea un caracter juridic special, ci numai din motive de oportunitate, dată fiind valoarea lor inferior disproporțională cu jurisdicțiunea de două grade. Se constată prin urmare, că relativ la aceste mici procese a predominat o legiferare raționalistă, desconsiderând intangibilitatea principiului de nesuspensivitate a recursului.

Aceeaș suspensivitate a recursului există în materie de contencios administrativ. Aici iarăși se admite numai jurisdicțiunea de un grad, care e curtea de apel.

e) Admiterea jurisdicțiunii de trei grade ordinare e mai avantajoasă și din punct de vedere economic și totodată conducerea proceselor e mai puțin costisitoare, până la ultima instanță. În sistemul existent recurentul, dacă voințe să și asigure obiectul procesului în vederea câștigului de cauză la instanța de casare, va trebui să ceară suspendarea executării sentinței de apel; această procedură fiind de multe ori împreună cu debateri, înseamnă noi cheltueli și nu întotdeauna e sigur, că instanța de suspendare va admite ce-

rerea. Aceste calamități la celalalt sistem aproape nu există. Impărțirea dreptății nu e permis să fie atât de îngrădită și nu e just, să fie scumpă, căci atunci ea devine apanagiul numai acelor instăriți.

3. Incadrarea juridică a suspendării executărilor

Deoarece cele expuse și demonstrate sunt de o importanță deosebită, v'om cita o părere autorizată. V'om consulta părerile eminentului jurisconsult și academician C. Hamangiu, care în comentariul său citat (pag. 133—146) împarte suspendările executărilor în două categorii, în suspendări obligatorii și în suspendări facultative. Cazurile menționate de noi cu privire la materiile penale, de divorț și la cele de contencios administrativ, le enumeră la categoria suspendării obligatorii, iar toate celelalte cazuri civile le conzervă categoriei suspendărilor facultative.

Conform acestor distingeri doctrinare, sentința penală, sau de divorț dată de curtea de apel în a doua instanță, este definitivă, însă în caz de recurs, executarea ei se suspendă în mod obligatoriu, adecă din oficiu. Credem, că formarea celor două categorii nu se întemeiază pe nici o lege, nici pe jurisprudență și e lipsită de o bază juridică.

Din punct de vedere legal bifurcația de suspendări nu e justificată, întrucât nici art. 71 din legea casației, nici altă prevedere legală nu ne îndreptățește la o astfel de presupunere.

Jurisprudența de asemenea nu cunoaște o procedura proprie, obligatorie de suspendare. Dacă am admite o astfel de procedură, s'ar putea întâmpla, că în cazul, când instanța din eroare ar omite suspendarea din oficiu a executării sentinței, executarea totuși să aibe loc. Desigur, că adevărul este altul. Dacă sentința curții de apel în materie penală sau de divorț este atacată cu recurs, instanța nu va pronunța o hotărâre din oficiu, prin care să declare de suspendată executarea ei; o astfel de procedură nu există, și nu poate exista. Atunci ce îndreptățire are recunoașterea așa numitelor suspendări obligatorii? Numai pentru aceea, ca să nu jignim principiul nesuspensivității recursului? Sau nu este mai logic, să recunoaștem adevărul, în senzul căruia în vre-o câteva cazuri, recursul nu poate avea, decât efect suspensiv? Acesta recunoaștere este în deplină concordanță cu caracterul materiilor procesuale citate de noi ca excepțiune. Inadevăr. pe lângă admiterea efectului suspensiv a recursului în vre-o câteva cazuri excepționale, nu v'om avea nevoie de ficțiunea suspendării obligatorii a executărilor. Dar în acelaș timp, ca urmare logică, va trebui să recunoaștem, că sentințele date în instanța de apel, în cazurile, ce formează excepțiune, nu sunt definitive, când sunt atacate cu recurs.

În consecință va trebui să alegem între principiul nesuspensiv al recursului combinat cu ficțiunea suspendării obligatorii a executărilor de o parte, și între efectul suspensiv al recursului și

recunoașterea de nedefinitivă a sentinței atacată cu recurs, de altă parte.

După cele dezvoltate, convingătoare este numai această din urmă formulă juridică, rămânând cea dintâi fără bază reală. Dacă această constatare e concludentă, atunci necondiționat va trebui să ometem încadrarea suspendărilor în două clase, cum o face autorul citat. Neexistând suspendări de executări obligatorii, v'om adopta numai o singură categorie, cea a suspendărilor facultative, admisibilă numai la cererea părții interesate. Socotim, că aceasta e singura soluțiune, logică, ce se poate admite.

Că în procesele penale, de divorț și de contencios administrativ, nu poate fi vorba de principiul nesuspensiv al recursului, cauza e caracterul de ordine publică a acestor materii. Pe cum însă excepțiunile menționate prin nici o forțare legislativă nu se pot încadra în sistemul jurisdicțiunii de două grade și mai ales nu pot fi conduse după principiul nesuspensivității recursului, situația legală nu e identică în celelalte materii civile, în care ordinea publică nu e interesată.

Procesele în materii pur civile, cum s'a întrețărît din cele dezvoltate, conform caracterului lor, de asemenea se opun principiului nesuspensivității, totuși interesul pur privat, care singur e reprezentat în ele, trebuie să se incline sistemului coercitiv. Că principiul nesuspensiv al recursului e ceva forțat și artificial în general, remarcăm, că procedura suspendării executărilor nu oferă suficientă garanță pentru oprirea executării sentințelor până la rezolvirea recursului. Soartea suspendării executărilor nu stă întotdeauna în mâna petiționarului, ci în bună parte a cazurilor, e pendentă de aprecierea instanței, când hotărăște asupra cauțiunii. Astfel atunci, când cel obligat prin sentință, nu e în stare să îndeplinească condițiunile impuse de instanța de suspendare, sentința atacată cu recurs, se va executa iar recursul în casare ușor va putea rămâne iluzoriu. Această nesiguranță de drept, în jurisdicțiunea de trei grade ordinare, nu există.

4. Propuneri

Din cele expuse nu poate fi indoios, că chestiunea suspendării executărilor, este în strânsă legătură cu una din cele mai fundamentale preocupări juridice și legislative, de ordin procedural, cu organizarea jurisdicțiunii.

Ne-am năzuit, să scoatem în relief în mod obiectiv defectele și anomalia sistemului jurisdicțiunii de două grade combinat cu jurisdicțiunea extraordinară și să combatem principiul de nesuspensivitate al recursului în casatie negăsind nici un motiv de ordin juridic sau național pentru menținerea acestui sistem.

Recenziunea de față a sistemului în vigoare ne-am propus-o tocmai în vederea apropiatei legiferări a noiei proceduri civile unificate. Aștep-

tăm, ca cei chemați de a înfăptui noua procedură civilă, să chibzuiască fără preocupare, independent și obiectiv asupra celor două sisteme existente și să adopte sistemul logic, rațional și practic. Este de dorit, ca justițiabilii și marea pleiadă de juriști, să obțină o lege cât de perfectă a procedurii civile, care să fie în raport strâns cu viața practică și să elimine copierile de sisteme străine învechite și nepractice. Să se adopte sisteme moderne, dar ținându-se seamă de gradul general de cultura ale națiunii și de progresul civilizației la poporul nostru, sisteme scutite de artificialitate rafinată și formalism exagerat, cari trebuiesc abandonate. Dreptul în general trebuie să fie național, adecă să reoglindească mentalitatea masselor, iar nu cea a păturei suspusă, cu cultură străină.

Astfel cu privire la cadrul studiului nostru se va putea menține titulatura de origină străină „recurs în casație” și „Inalta Curte de Casație”, dar se va elimina cerința la recurs a hotărârei atăcate, ca formalism exagerat și inutil; Curtea de casație să fie considerată de instanță ordinară, transformându-se în al treilea grad de jurisdicțiune, ca cerință logică și rațională. Din aceste rectificări și inovații v'or decurge toate consecințele: Hotărârile pronunțate în a doua instanță nu v'or mai fi definitive; recursul în casare va avea efect suspensiv; suspendările executării hotărârilor vor fi eliminate, cel mult se vor menține în cazuri excepționale, întrucât se vor crea excepțiuni. În schimb să se lărgească terenul admisibilității instituirii sechestrului asigurător.

Adeptii sistemului combătut nu pot avea alt argument în apărare, decât acela, că sistemul e francez și deci trebuie să corespundă. Cu toate acestea, argumentul invocat nu poate fi utilizat, decât în favoarea aceluia popor, în acărui suflet concepțiile și principiile aceluia sistem s'au născut și s'au dezvoltat treptat în secole de-a rândul cu toate părțile lui luminoase și întunecoase și în care sufletul el trăiește și se păstrează prin tradiție și azi, ca o moaște sfântă.

Dacă privim lucrurile astfel, atunci v'om ajunge la următoarele necesități: În loc de copieri slugarnice a sistemelor de drept străine, procedură care denotă o inferioritate intelectuală, să ne năzuim a asigura capacităților noastre juridice păstrarea liberului arbitru în interesul construirii unui sistem independent de gândire juridică, ca pe calea aceasta, să clădim, pe ruinele diferitelor sisteme de drept străine, un sistem de drept valabil, care să poarte timbrul individualității noastre specifice.

Lugoj, la 10 Mai 1931.

Dr. Aurel Iaricu,
magistrat, trib. Lugoj.

Apărarea posesiunii în dreptul maghiar

Am vorbit într'un număr precedent, despre posesiune în dreptul maghiar, și arătam cu acea ocaziune, că posesiunea fiind o stare faptică, care exteriormente se prezintă ca putere dominantă, asupra unui obiect, mobil sau imobil, este evident, că această stare faptică, numai așa poate exista, dacă este susținută, neturburată.

Societatea are interes și pretinde ca relațiunea dintre persoană și obiect, să nu se turbure în mod arbitrar de nimeni, așa că statul, i-a sub apărarea sa, posesiunea, dobândind un caracter și atribuțiune de instituțiune de drept, în serviciul social și economic de stat, asigurând apărarea posesiunii, atunci când persoana nu este capabilă, de a-și apăra dominațiunea sa asupra unui obiect.

Statul trebuie să fie conștient, de însemnătatea ordinii sociale, așa că împiedică pe membrii singuratici ai societății, dela turburarea stării sociale.

Este de observat, că cu cât este mai înalt gradul de cultură generală a societății, cu atât mai mare și generală va fi siguranța ordinii sociale, și cu atât mai mult membrii conștienți, nu vor turbura starea faptică în societate.

Dacă cultura socială nu este generalizată în de-ajuns, și intervin cazuri de turburări, atunci în primul rând se aplică ajutorul propriu și apărarea justă, iar când acestea nu sunt destule de salutare, atunci posesorul violat în posesiunea sa, va recurge la ajutorul statului, care ca putere supremă, va restabili starea faptică, și remedia violența.

Apărarea proprie, este atunci, când ne apărăm cu puterile noastre proprii, avutul nostru, și năzuim a ne menține puterea asupra averii.

Un alt caracter al apărării proprii, este atunci când căutăm să ne reocupăm obiectul, care a fost luat din posesiunea noastră, cu violențe sau în mod clandestin, reputându-l în starea de mai înainte.

În dreptul privat ung., apărarea proprie a fost recunoscută ca instrument just, pentru susținerea neviolată a posesiunii.

Astfel Oplul Tripartit dispune: că dacă vre-o persoană cu violența sau într'alt mod se amestecă în posesiunea unor bunuri ale altei persoane, ocupatorul poate fi scos și exculs cu forța de către proprietar, în decursul unui an, permițând a respinge forța, cu forță, iar după trecerea intervalului de un an, contra ocupatorului, trebuie procedat pe calea legii, adică tras în proces.

În ce privește dreptul posesorului de a intenta proces, spre a-și apăra drepturile sale, aceasta o poate face în decursul unui an întreg.

Cu toate că în dreptul maghiar a existat apărarea justă și ajutorul propriu, ca remediul de apărare și conservarea posesiunii, bazate pe „vetusta cosuetudo Regni” totuși în cele mai multe cazuri, nu se putea realiza din cauză că, turbu-

rătorul fără știrea și în absența posesorului, comitea turburarea, astfel că s'a simțit necesară intervenția și ajutorul puterii statului.

Apărarea posesiunii din partea statului se manifestă prin aceea că prin judecătoria competentă, care nu examinează condițiunile de înființare ale posesiunii, ci examinează dacă petentul are sau a avut posesiune faptică și dacă a fost turburat de adversar în această posesiune și nu permite turburarea în mod arbitrar, apărând-o și susținând-o pentru acea persoană, asupra căreia posesorul a avut posesiune.

Chiar în dreptul roman au fost recunoscute două forme de apărare ale posesiunii: *interdictum retinendae possessionis* și *interdictum recuperandae possessionis*, sau interdictul de reținerea posesiunii, care s'a aplicat atunci, când posesorul a rămas în posesiunea sa, însă a fost turburat în libera folosință, iar interdictul pentru recăștigarea posesiunii a avut aplicare atunci, când posesorul a fost scos din posesiunea sa și a trebuit repus.

Aceste forme ale dreptului roman, instituite pentru apărarea posesiunii, în dreptul unguresc, se unesc în aceea ce se cheamă „repoziție sumară”, ceea ce înseamnă că cel turburat în posesiune, cel împiedecat sau restrâns în totala folosință a unui obiect, precum și acela dela care prin faptul unei terțe persoane, s'a detras total folosința obiectului, are la îndemână, acțiunea de repoziție sumară și poate cere restituirea stării de mai înainte.

Există oarecare confuziune între acțiunea de conturbare în posesiune, sau turburare în posesiune și de repoziție sumară, totuși în viața practică nu poate avea urmări nefavorabile, căci un reclament nu poate fi respins cu acțiunea de repoziție sumară, din motivul că el nu a fost scos din posesiune ci numai turburat.

Acțiunea prin care cere încetarea turburării posesiunii, este aceea ce apără posesiunea și ca reclamantul să o poată intenta, trebuie să îndeplinească două cerințe: a), reclamantul să fie în posesiune faptică a obiectului, în care afirmă că a fost turburat și b), posesiunea reclamantului să fi fost turburată de către pârâtul inacționat. Din aceste două cerințe rezultă că reclamantul este obligat să dovedească posesiunea faptică, căci numai aceasta poate fi turburată, căci unde nu există posesiune nu poate să se întâmple turburare.

Posesiunea poate fi de lungă sau scurtă durată, de bună sau rea credință, de proprietar sau detentor, toate acestea sunt indiferente, deoarece legea ca putere de stat apără posesiunea de turburare a altor persoane, indiferent de calitatea posesiunii.

A doua cerință a acțiunii pentru sistarea turburării posesiunii, este ca reclamantul să dovedească, că posesiunea a fost turburată de către pârât, iar prin noțiunea turburare înțelegem orice acțiune a pârâtului, prin care reclamantul este împiedecat, sau restrâns în folosința obiectului,

deși obiectul după turburare a rămas mai departe la reclamant.

Posesiunea se consideră de turburată, dacă de exemplu chiriașul sau arendașul împiedecă pe posesorul proprietar, în inspectarea obiectelor, ce este necesară pentru reparațiuni.

Exemple de turburări de posesiune putem avea multe, așa spre exemplu: la servitutea de drum, proprietarul pune bariere și o încue oprind trecerea, cu toate că a existat o posesiune de servitute, sau ridicarea peretelui înaintea vecinului la servitutea de vedere, sau închiderea fântânei contra servituții de a lua apă, sau trecerea pe fondul altuia, facerea unui balcon în cercul de aer al vecinului, conducerea apei pe fondul vecinului, ararea răzorului comun dintre două fonduri, mutarea pietrei de hotar, etc.

Actul turburării este indiferent dacă s'a făcut cu intenție sau fără intenție a se știrbi posesiunea altuia, deci intențiunea nu joacă nici un rol.

Turburarea posesiunii are loc și la posesiunea comună între composesori, dacă un composesor restrânge sau împiedecă pe celălalt composesor, în folosința comună a obiectului, sau deține toate fructele pentru sine rămânând lucru stabilit că turburarea în posesiune se poate comite și prin amenințări serioase și prin interdicțiune.

Acțiunea pentru repoziție sumară, are loc atunci, dacă o persoană, în mod arbitrar, sistează legătura dintre posesor și obiect, în totul sau parțial, se alungă din posesiune, sau se ocupă dela dânsul posesiunea.

Pentru intentarea ei se pretind două cerinți din partea reclamantului și anume: să dovedească posesiune, iar din partea pârâtului, detragerea posesiunii dela reclamant.

Cerința primă a acțiunii de repoziție sumară e: ca reclamantul să fi fost în posesiunea obiectului înainte de ce s'a detras, s'a cerut, sau s'a luat cu forța dela dânsul, neimportând ce calitate a fost posesiunea, pentru că repoziție se poate cere pentru restituirea posesiunii indiferent de ce natură a fost, important fiind ca să fi existat și și să se fi înființat înainte de ce a fost detrasă, rezultând că justul titlu fără posesiune nu dă loc la repoziție, fiind indiferent timpul cât a durat posesiunea reclamantului, fie ea de un an de zile, fie ea mai puțin, termenul de un an de zile fiind necesar ca timp de intentarea acțiunii de repoziție sumară, cum prevede dreptul vechi cutumal cât și legea XXII din 1802 și XIII din 1807.

Prin urmare, cerința de un an de zile, nu este condițiunea constituției acțiunii, și e timpul de prescripție al acțiunii.

Judecătoria va cerceta dacă reclamantul a avut posesiunea, mai înainte de ce a fost scos din ea și dacă a avut-o îl va repune în posesiune.

Nu există nici lege și nici practică judiciară, care ar pretinde ca reclamantul, care intentează acțiune de repoziție, să dovedească posesiunea de un an, din contră, posesiunea de un an o poate aduce pârâtul ca excepțiune, spre a dovedi, că

dreptul de actorat al reclamantului, pe cale sumară de repoziție, s'a prescris.

Acțiunea de repoziție sumară trebuie intentată contra acelei persoane, care a detras posesiunea, deci reclamantul trebuie să arate cine este turburătorul, nefiind necesar ca obiectul să rămâie până la terminarea procesului în posesiunea lui.

Atât acțiunea pentru încetarea turburării posesiunii cât și acțiunea de repoziție sumară, au același scop; înlăturarea violării îndreptată contra posesiunii.

Acest criteriu comun al ambelor acțiuni, are de consecință, că în practica judiciară nu se face nici o distincțiune între conturbare și spoliare, ci ambele le întâlnim sub denumirea comună de turburare în posesiune sau de repoziție sumară.

Conturbarea în posesiune sau turburarea are loc și prin persoane intermediatoare, prin servitor, prin procurator, care în caz de proces va fi tras la răspundere în limitele depășirii mandatului dat de autor.

Turburarea în posesiune are loc și prin executarea a unei dispozițiuni a unei autorități judecătorești sau administrative și aceasta se consideră ca turburare, numai atunci când a depășit atribuțiunile sale, cel violat având drept a pretinde dela uzurpător, restitutio in integrum, dar nu numai obiectul în starea în care a fost înainte de violare, ci este obligat și la restituirea fructelor, veniturilor și foloasele obiectului, pe care l-a detras pârâțul prin actul său violator.

Aci este de observat, că în cazul când pârâțul a făcut oarecari investiții asupra lucrului, care i-a mărit valoarea, această plus valoare este a se restitui de către reclamant.

În procesul de repoziție sumară, în cazul când reclamantul după intentarea acțiunii, a decedat, moștenitorii lui au dreptul de a continua procesul, în virtutea continuării personalității materiale a defunctului, asemenea în cazul morții pârâțului, moștenitorii lui vor fi chemați în proces spre a fi obligați la restituirea stării anterioare, în locul pârâțului decedat.

(Va urma)

Câteva considerațiuni în jurul art. 75 și 76 din legea asupra exploatării monop. C. A. R. M. 1931

Voi începe prin a enunța textual cuprinsul art. 76 din sus menționata lege care spune: „Procurorul sau judecătorul cărora li s'au trimis în maximum de 24 ore actele dresate, apreciind asupra cerințelor precizate la art. precedent — art. 75 aceiași lege — menține sau suprimă starea de popreală.

Prin urmare, ori de câte ori se va prezenta cazul când contravenientul vinovat de comiterea contravențiunii prevăzute și sancționate de unul din textele acestei legi, când se va constata și se va stabili starea de insolvabilitate a amenzii la

care a fost condamnat; că nu a depus la organele fiscale — Percepție sau Administrație Financiară — minimumul amenzii, sau că au a oferit garanție în acest scop, acesta va fi înaintat Parchetului local, care va dispune punerea lui la popreală pentru atâtea zile câte face amenda: fiecare zi fiind socotită la 100 lei ziua; aceasta conform art. 75 din lege.

Analizând aceste două texte, constatăm că în primul rând se face mențiunea alternativă — ce e drept — asupra organelor cari sunt chemate a statua asupra acestei transformări, precum și a hotărâre popreală la care va trebui supus contravenientul neplatnic: în cel de-al doilea text anunțat, adică în textul art. 75 al legii menționate mai sus, se menționează în mod stereotip și laconic organul căruia se înaintează aceste acte în vederea poprelei și apoi în vederea efectuării ei ca atare.

Legiuitorul nu precizează în mod lămurit cari sunt atribuțiunile Procurorului și cari sunt acelea ale judecătorului — și anume a judecătorului de ocol — intențiunea legiuitorului fiind ca să se acorde și competenței judelei de ocol, de a statua în această chestiune: de aci se nasc multe confuziuni în ce privește atribuțiunile jurisdicționale, confuzuni cari prejudiciază justiția, organele în drept a instrumenta în cauzele de contravenție ce cad în cadrul acestei legi precum chiar și justițabililor.

Evidențiind această necesitate determinată de inconvenientele pe cari le aduce confuziunea care se desprinde din cuprinsul și lipsa de logică a acestor articole, voi căuta în primul rând, să fixez care este natura actului pe care îl fac aceste organe chemate a stabili insolvabilitatea contravenientului și hotărâre asupra propriei sale, și apoi care este natura și caracterul hotărârei, prin care se stabilește atât termenul de durată a poprelei cât și executarea acesteia.

În ce privește prima chestiune: din chiar cuprinsul art. 75 din legea pentru organizarea și administrarea Regiei C.A.M. a Regatului Român, din 1931, se constată că procedura care se va urma conține un lanț de fapte cu adevărat caracter juridic, fapte producătoare de efecte juridice, cari după ce trec prin analiza tuturor circumstanțelor contingente de cauză și efect, duc la soluționarea definitivă — atât pe cât este prevăzută de această lege — prin hotărârea finală prin care amenda se transformă în pedeapsa corporală, fie aceasta închisoare sau popreală, dar având un caracter privativ de libertate.

Iată deci caracterul jurisdicțional a acestei proceduri: iată natura de ordin jurisdicțional a hotărârei care urmează a fi adusă. Cât privește membrii Parchetului în nici un caz nu au astfel de atribuțiuni, astfel că aceștia nu pot aduce o hotărâre valabilă în sensul celor două texte de lege menționate; aceasta urmând și trebuind în mod imperios ca să emane de la instanțele de judecată. Că așa este, rațiunea legiuitorului repre-

siv — fie în materia dreptului comun fie în materia guvernată de legi speciale, după ce a precizat un principiu specific fiecăreia, potrivit naturii infracțiunii nu s'a depărtat de acest principiu fundamental în virtutea căruia o pedeapsă nu poate fi aplicată decât numai de instanțele de judecată sau de către organele — pe cari în mod taxativ le-a prevăzut, în diverse legi, cu caracter special, — cărora le-a acordat numai, un drept de jurisdicție. Ori, niciodată Parchetul nu a avut un astfel de drept.

Cât privește cea de a doua chestiune, anume: care este natura hotărârei prin care se stabilește transformarea amenzii în popreală; acesta este un fapt pe care-l constată și este chemată a-l stabili tot numai instanța de judecată, care — dacă se prezintă cazul să statueze asupra fondului, — va lua în discuțiune întregul complex al cauzei începând cu examinarea stării de fapt cât și a consecințelor juridice — considerate din punctul de vedere represiv — pe cari le produce. Astfel, hotărârea adusă în această materie are caracterul unei sentințe definitive și prin aceasta deci și executorie.

Din examinarea acestor elemente procedurale la care se referă cele două texte analizate până în prezent, se constată lacuna gravă pe care a lăsat-o legiuitorul acestei legi, din cauza căreia se pot comite foarte multe confuziuni în ce privește atribuțiunile cu cari sunt investite aceste două organe judecătorești, cari vor fi sesizate cu rezolvirea unor astfel de cauze.

Un lucru rămâne bine și definitiv stabilit și anume: atât transformarea amenzii pronunțate pe baza și în virtutea acestei legi, cât și dispozițiunile referitoare la executarea poprelei urmează a fi luate tot de către instanța de judecată a fondului. Rolul Ministerului Public nu poate fi decât numai acela de a lua dispozițiuni de executarea pedepsei privative de libertate; și aceasta numai la Tribunal; întrucât pentru contravențiunile cari sunt de competența materială a judecătoriei de ocol, și aceste măsuri le va lua tot această instanță. — Vezi și dispozițiunile art. 82 din lege.

Prin urmare singurul procedeu și singurul organ competent de a se pronunța asupra transformării amenzii cât și asupra executării pedepsei poprelei nu poate fi decât numai instanța de fond — judecătoria sau Tribunalul — potrivit competenței lor materiale.

Cu toate acestea majoritatea Parchetelor, când sunt sesizate de astfel de contravențiuni, emit mandat de arestare efectuând totodată și transformarea amenzii în popreală, și înaintează pe contravenient sub stare de arest împreună cu mandatul de arestare, Tribunalului, ca la orice confirmare de mandat de arestare, indiferent dacă infracțiunea cade sub competența materială a sa. Ori, prin acest procedeu se comite o derogare flagrantă dela dispozițiunile art. 88 și urm. pr. p. rom., unde se menționează care este organul judiciar care este îndrituit a emite mandatul de de-

punere și arestare. Întrucât efectuarea și executarea poprelei este echivalentă — din punctul de vedere al executării — cu o arestare preventivă sau și de pedeapsă chiar, natural că va fi necesar să se aducă în contra unui astfel de contravenient mandat de arestare; ori prin dispozițiunile art. 93 pr. p. rom. sunt desemnate anume organe judecătorești — jude instructor sau instanța de judecată a fondului acțiunii publice — după caz.

Așa dar, atunci când legiuitorul pentru administrarea și exploatarea R.C.A.M. prin art. 76 din legea modificatoare din 1931, a menționat că Procurorul... menține sau suprimă starea de popreală, a comis o gravă inadvertență față de principiile de drept represiv și față de drepturile acordate acestui organ judiciar de drept public preventiv represiv, atunci când este vorba de garantarea libertății individuale. N'ar avea nici o rațiune legiuitorul C.A.M. pentru ca să motiveze necesitatea unei atari derogări flagrante dela un principiu consacrat de dreptul comun represiv precum și de dispozițiunile procedurale concretizate în textul art. 28 și urm. pr. p. rom., din cari se constată marea preocupare a legiuitorului penal represiv de a garanta cât mai mult libertatea individuală a cetățenilor.

Dacă totuși, și în această materie s'a făcut o excepțiune, și anume aceia prevăzută în art. 39 pr. p. rom. aceasta nu poate fi considerată ca fiind o inadvertență, întrucât din însuși cuprinsul acestui text se poate vedea logica și rațiunea de care a fost condus legiuitorul și cari sunt motive: flagrant delict de crimă — deci periclitarea ordinii și siguranței publice —, și pedeapsa criminală pe care o atrage o astfel de infracțiune. În materia contravențiunilor la lege C.A.M., nu există nici una din aceste grave circumstanțe; și aceasta cu atât mai mult, cu cât — în această materie chiar — instanțele de judecată vor trebui să procedeze cu cea mai mare atențiune și perspicacitate, pentru că sub multe raporturi, legea este foarte defectuoasă și plină de lacune, acordând o putere probantă unor acte, tocmai acolo unde se fac mai multe abuzuri, prejudiciindu-se prin aceasta spiritul care guvernează o bună justiție.

Mai există însă și un alt argument în favoarea tezei pe care o susțin și anume: dispozițiunile categorice ale art. 82 din legea C.A.M. din 1930, prin cari se precizează că apelurile îndreptate în contra proceselor verbale și deciziunilor aduse în această materie, vor fi judecate de către judecătorii de ocol atunci când amenda aplicată nu depășește suma de 5000 lei, și de către Tribunale în cazul când această amendă e superioară acestei sume. Așa dar, din moment ce legiuitorul a încredințat unei competențe speciale judecarea fondului acțiunii publice în aceste cazuri, în mod logic și legal și în conformitate cu rațiunea acestui text, toate actele de natură procedurală precum și acele referitoare la fondul cauzei, urmează a fi luate în considerațiune în orice fază ar fi, deci și în faza prevăzută de art. 75 și 76 din legea C.A.M. din

1931, de către instanțele de judecată potrivit competenței lor materiale care este a se considera ca fiind o chestiune de ordine publică și dela care nu se poate deroga.

Dacă legiuitorul acesta a înțeles că atunci când se discută întregul complex de fapte și acte cari formează fondul acțiunii publice determinată de aceste contravențiuni și încredințează judecarea lor unor instanțe diferite, care este și care ar putea fi rațiunea ca atunci când urmează a se proceda la o simplă constatare de insolvențabilitate a amenzii, deci fără a fi cazul de apel, să procedeze Procurorul care să emită mandatul de arestare și apoi Tribunalul, ca instanță de confirmare a unui act pe care Ministerul Public nu are căderea să-l facă.

Această inadvertență a organelor judecătorești și a Ministerului Public, determinată de lacunele și confuzia legii asupra exploatării și administrației monopolurilor Casei Autonome a Regiei Statului Român, trebuie să înceteze și să se respecte un principiu de ordine publică, acel ca fiecare să fie judecat de către judecătorii săi firești pe cari îi dă legea.

DEM. TIGOLIANU, magistrat

Principiile legilor necesare pentru a înființa o magistratură ideală în România Mare, țara tuturilor românilor intruniți

Trebuie a face o lege cu totul nouă dela început până la sfârșit fără cârpire, pentru organizare judecătorească cu următoarele principii:

1. Examen de capacitate unificat pentru avocați și magistrați, ce poate face după stagiul efectiv de 3 ani, început după depunerea licenței sau a doctoratului în drept.

2. Studiul de drept 3 ani cu colocvie obligatorie cu seminarul și cu examen după fiecare an și după absolutoriu, studentul va fi practicant în drept, iar după licența sau doctorat va fi candidat (magistrat sau avocat) și după praxa de 3 ani făcând examen unificat, va fi ajutor cu drept limitat tot pe trei ani, după care va fi magistrat sau avocat definitiv. Practicanții și candidații vor asista la desbatere ca notari — grefieri — vor dresa procesele verbale și vor lucra totdeauna pe lângă un magistrat ca să însușiască spiritul judecării. Examenul unificat se va face la București în fiecare an în lunile Februarie, Martie, Aprilie, Mai, Iunie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie în zilele 10—20. Comisiunea de examen se va numi dintre profesori universitari, avocați și magistrați în proporție egală. Fără examen de capacitate nu poate fi nimeni nici magistrat, nici avocat. Avocații de azi fără examen se vor considera, ca ajutor de avocat fără drept de a profesa independent adică numai ca ajutorul unui avocat cu examen în regulă, până nu vor face examenul unificat.

3. Magistrații se vor numi după concursul public, prin decret regal, conform propunerii colegiului respectiv unde se va face numire. Complexul de propunere din trei se va forma prin sorti, separat în fiecare caz și pentru fiecare loc vacant. Completul de propunere va lua în considerare calificarea întocmită pe baza procesului verbal de inspecție și este obligat să motiveze propunerea, care în urmă se va înainta la colegiul de mai sus, unde se va face supra-propunere și colegiul de mai sus va trimite dosarul de propunere împreună cu cererile de concurs la Ministerul de Justiție pentru a face înaintare pentru numire dintre 3 propuși de colegiul unde este locul vacant și dintre cei 3 propuși de colegiul superior. Numirea se poate face numai dintre cei propuși. Se înțelege dela sine, consiliul superior al magistraților se desființează.

4. Gradul și rangul și denumire de președinte se desființează și membrii justiției se vor numi magistrați sau judecători-magistrați, și magistrații din colegiul Tribunalului se vor încadra în trei grade, iar la Curtea de Apel în două grade, la Inalta Curte de Casație un singur grad și Magistratul definitiv va avansa pe loc în câte 5 ani și poate ajunge și la grad de Casație deși lucrează la Judecătoria, dacă nu împiedeca procedura disciplinară sau penală. Magistratul definitiv nu poate fi transferat nici prin avansare fără cererea sa, numai dacă în locul unde funcționează sunt avocați sau magistrați în rudenie pe linia descendentă sau ascendentă sau frate sau cumnat. Magistratul poate fi delegat la colegiul superior după consământul lui și la Ministerul Justiției pentru a pregăti planurile justițiare cari înainte de trimiterea lor la Parlament se vor comunica instanțelor judecătorești, ca să poată face observări și expuneri motivate.

5. Tribunalul împreună cu Judecătoriile din circumscripția sa formează un colegiu, precum și Curtea de Apel la fel și Inalta Curte de Casație. Fiecare colegiu la fel cum este la Universitate în fiecare an la 22 Dec. alege secret un conducător pe un an, care se numește potifex la Tribunalul și la Curtea de Apel, iar la Inalta Curte de Casație: pontifex maximus. În fiecare an, cel puțin odată, pontifexul sau locțiitorul lui va inspecta colegiul, care aparține sub supravegherea lui și pe baza procesului-verbal, întocmit despre inspecție, consiliul de potifex va face calificarea magistraților. Membrii (2) consiliului de pontifex se vor alege deodată cu pontifexul. Pontifexul poate fi ales numai dintre magistrați cari au vechime ca definitiv cel puțin 5 ani. Iar locțiitorul și membrii consiliului de pontifex pot fi și mai tineri. Dar pontifexul nu poate fi ales același magistrat la 2 ani consecutiv. Membrii Parchetului precum și Judecătorul de instrucție și în genere toate repartizările se vor face de consiliul de pontifex în fiecare an la 7 Ianuarie, când pontifexul nou ales va prelua conducerea colegiului. Judecătoria și Parchetul și orice complex se va conduce de

magistratul cel mai vechi în grad, de altfel însă cei designați vor rămâne în corpul Tribunalului sub supravegherea pontifexului. Calificarea făcută pe baza procesului verbal întocmit la inspecția de pontifex, este publică pentru magistratul respectiv, care are drept să facă intimpinare contra calificăției și contra observărilor luat în procesul verbal relativ la el, la instanța superioară.

6. Sistemul de secție se desființează și fiecare Tribunal sau Curte de Apel va avea un singur pontifex care în fiecare an la 7 Ianuarie va face repartizările având Tribunalul, Curtea de Apel și Inalta Casație o singură registratură, o singură arhivă, o singură grefă, o singură cancelarie de expediție și se va forma după natură diferită a chestiunilor, senat special: civil, comercial, penal nepatrimonial.

7. Fiecare proces, fie patrimonial, fie nepatrimonial se va judeca în prima instanță la Judecătoria, iar în apel la Tribunal și în revizuire sau recurs la Curtea de Apel. Inalta Curte de Casație va judeca înaintările în chestiunea de unitate de drept și în recursurile în chestiunile de contencios, precum și asupra chestiunilor cari conform legilor se aparține în atribuțiunea ei. Judecătoria va proceda în chestiunile cu un singur magistrat, iar Tribunalul totdeauna din 3 în complet, Curtea de Apel cu 5 membri iar Inalta Curte de Casație cu 7. Fiecare proces când se pune în lucrare primește un raportor care va face toate lucrările în chestiunea împreună cu probațiune și în fine el va redacta sentința și în senat va fi raportor.

8. Se va reduce numărul Judecătoriilor și al Tribunalelelor în mod potrivit, luând în vedere numărul populației și în mod potrivit ar fi necesar a transforma și teritoriul județenelor sau pentru 2—3—4 județe a crea un Tribunal mare, așa că vor fi total 25—30 Tribunale în țară. Numărul Curților de Apel la fel se va reduce la 5. Adecă: București, Iași, Chișinev, Cluj, Timișoara.

9. Se va înființa Institutul de magistrat călător pe lângă fiecare Judecătorie și judecătorul va călători în comunele, fixând termenul cu 30 zile mai înainte ce se va promulga în comunele, unde pe ziua fixată ori-cine are drept să înainteze plângerea sa, iar magistratul are drept ca să facă procesul-verbal, să citeze îndată părțile, să le ascultă și pe martorii, să facă orice probă posibilă și necesară și să judece chestiunea imediat sau dacă nu este posibil să fixeze termen la judecarea chestiunii la reședința citând părțile totdeauna. Apelul contra judecării se poate declara și îndată și verbal, ce se va lua în procesul verbal.

10. Chestiunea disciplinară a unui colegiu se va judeca de un alt colegiu, designat de colegiu superior, adică asupra unui membru al colegiului Tribunalului va judeca un alt colegiu de Tribunal, ca for prim, iar Curtea de Apel ca for apelativ, Inalta Curte de Casație ca for de casare, în chestiunea începută la un colegiu de Tribunal, iar în chestiunea începută la Curtea de Apel, care a

judecat ca for prim, Inalta Curte de Casație va judeca în complet din 7. ca for apelativ, iar în cazul acesta Inalta Curte de Casație în complet din 11, va judeca ca for de casare. Observând că nici un magistrat nici dacă s'a dat în judecată pentru chestiunea penală nu poate fi privat de salar ordinar până când nu s'a judecat definitiv. Sub durata chestiunii disciplinare, magistratul nu poate fi avansat și sentința Comisiunii disciplinare poate exclude magistratul din avansare pe loc la un timp hotărât în sentință.

11. Cărțile funciare se vor întocmi în 3 exemplare dintre cari unul ca original se va păstra în arhiva, exemplarul al doilea se va servi pentru informarea părților, iar exemplarul al treilea se va depune la Primăria comunală, fiind obligat notarul comunal să introducă în cărțile funciare toate schimbările ordonate de Judecătoriile prin deciziunea, din care un exemplar — afară de părțile — se va trimite și notarului comunal respectiv.

12. Institutul de notar public se desființează în întreagă țară și notarii publici se vor încadra la Judecătoriile în grad potrivit, ca magistrat cu leafă de magistrat — treburile notarului public le va face Judecătoria și taxele se vor plăti la percepția, iar dosarele notarului public se va depune la Judecătoria respectivă și dacă notarul public nu primește locul ce i se conferă se consideră ca demisionat, n'are nici un drept de despăgubire față de Stat.

13. Chestiune tutelară în prima instanță se va judeca prin consiliul comunal după referatul notarului comunal după ascultarea părților și a membrilor familiei și contra hotărârei date de consiliul comunal poate face apel la Tribunalul. Dispozițiunea aceasta este motivat prin faptul că secțiile Speciale Tutelare și astăzi procedeze conform raportului notarial comunal. Averele de banca orfanilor se va administra prin o bancă înființată pentru scopul acesta. La București se va face centrul, iar la fiecare Tribunal va fi sucursală sub supravegherea pontifexului Tribunalului. Din câștigul băncii se vor face locurile pentru orfani și aile pentru copii părăsiți.

14. Legea de execuție, se va întocmi pentru țara întreagă pe baza legilor și jurisprudențelor în vigoare în prezent. Legea de execuție se va aplica și în urmărirea creanțelor statului, județelor și comunelor, adecă în toate creanțele publice așa că pe baza hotărârei de impunere, de amendare sau pe baza unui extras întocmit de percepția, Judecătoria va ordona și va efectui execuția la fel cum și pentru ori care parte civilă, adică urmărirea și execuțiile nu se vor face de instanțele financiare, ci pe baza hotărârii executorie le va face Judecătoria, care efectuarea o poate face și prin notar comunal sau prin agentul comunal. Legea de execuție va dispune și în cazul de faliment, adică dacă sunt mulți creditori se va efectui secestrarea până când aproximativ nu va fi acoperită creanța tuturor creditorilor și poate fi

luată sub sechestru toată averea debitorului. Păstrarea averii sechestrate se va face conform legii de execuție, la fel și licitație și apoi prețul se va despărți după cota proporțională. Nici statul, nici care a sechestrat prima dată, nu va fi favorizat. Prima dată se va scade din preț cheltuielile de execuție care nu poate trece total zece la sută a creanțelor totalizate, încât trece se va plăti după cvota. Fiscul primește în întregime creanța ce se referă la averea sechestrată din anul când se ține licitație și din anul precedent, iar celelalte creanțele statului, județului, comunei, se va plăti după cvota. Este motivată și dorită dispozițiunea aceasta prin faptul că percepțiile nu execută și nu procedează cu autoritate judecătorească și mai de multă ori se întâmplă că creanțele statului sunt neexecutate și după cinci ani și prin faptul că dacă se deschide un faliment, creditorii nu primesc de cât câteva procente, partea cealaltă a prețului se folosește pentru cheltuieli, adică putem spune și afirma că falimentul astăzi deja este inutil și nu folositor ci păgubitor.

15. Chestiunea penitenciară ar trebui aranjată în țara întreagă și din teritoriile expropriate ar trebui a da un loc potrivit o sută sau două sute jugare sau și mai mult, pe un loc potrivit, unde condamnații vor putea învăța ceva meserie: industrie sau agricultură.

Oradea la 12 Mai 1931.

Dr. Kovács Nicolae
magistrat

JURISPRUDENȚE

Calomnia prin presă. — Despăgubire morală pentru judecătorul lezat. — Cauza penală amnestiată. — Continuarea procedurii pentru despăgubire civilă. — Conform normelor de procedură penală, acuzatul nu poate cere comunicarea actelor dela dosar depuse de lezat ca reclamant. — Partea civilă nu trebuie să aplice timbrul proporțional. — Strămutarea procesului în baza art. 128 legea pentru organizarea judecătorească. — Instanță competentă pentru judecarea daunelor. — Art. 28 din legea Curții de Casație și Justiție. — Incidentul de incompetență. — Art. 39 legea presei. — Daunele materiale și morale. — Prejudiciul moral angajează responsabilitatea aceluia, care îl provoacă întocmai ca și prejudiciul material — Prestigiul unui magistrat. — Misiunea magistratului și reprimarea imoralității. România. Curtea de Apel Timișoara. S. I. P.I. 2224.279.930

Curtea, deliberând a pronunțat următoarea sentință:

Reformează în parte sentința Tribunalului Arad, Secția I-a, cu Nr. P. 578/1930/14 din 26 Iunie 1930, admite în parte apelul reclamantului și în consecință stabilește daunele morale ale reclamantului în sumă de 260.000 lei. Obligă pe acuzat ca în termen de 15 zile și sub sancțiunea execuției silite, să mai plătească reclamantului 2800 lei, cheltuieli de apel. Respinge apelurile apărătorului și acuzatului precum și recursurile de nulitate

anunțate în decursul procedurii. Menține celelalte dispozițiuni ale sentinței Tribunalului.

Motive: Contra sentinței primei instanțe prin care s'a admis în parte despăgubirile civile ale reclamantului în temeiul art. 4 din legea de amnestie din 6 Iunie 1929, acuzatul Gheorghe Biro și apărătorul său, au declarat recurs în baza art. 384 p. 5 și 9, precum și în baza art. 385 p.l.a., pp. și pentru că a fost obligat la despăgubiri civile sub titlu de daune morale. Totasemenea a declarat recurs și lezatul pentru majorarea sumei despăgubirilor morale și pentru că nu i-s'a acordat și daune materiale.

Tribunalul în baza art. 389 pp. refuză apelul declarat de acuzat și apărătorul său, pentru cazul de nulitate prevăzut de art. 384 p. 5 și 9, și art. 385 p.l.a., pp., deoarece acțiunea publică este complet finită în cauză prin încheierea definitivă de amnestie și că astfel Tribunalul a statuat numai asupra acțiunii de drept privat. Apărătorul și acuzatul au declarat apoi apel în baza art. 384 p. 5 și 9, pp. La desbatere înaintea Curții, părțile au menținut apelurile declarate în instanță, lezatul a înaintat și apel în scris motivat, prin care cere apoi și majorarea cheltuielilor de judecată, acuzatul și apărătorul său au menținut pe lângă apelul privitor la despăgubiri și cazurile de nulitate declarate în decursul procedurii.

CURTEA

Înainte de a hotărâ asupra incidentului de incompetență, incident pe care, l'a unit cu fondul procesului, a luat în deliberare cazurile de nulitate formale anunțate în decursul procedurii, cari au fost susținute și cu ocaziunea declarării apelului în fond.

Din actele aflate la dosar se constată, că acuzatul și apărătorul său au declarat caz de nulitate în ședința din 11 Aprilie 1930 în baza art. 384 p. 4, 5, și 9 pp., contra încheierii Tribunalului prin care s'a respins cererea apărătorului de a i se comunica în scris actele. La desbaterea din 28 Mai 1930, a mai declarat apărătorului acuzatului recurs de nulitate în baza art. 384 p. 9 pp. contra încheierii Tribunalului prin care i s'a respins incidentul de incompetență Curtea deliberând asupra cazurilor de nulitate formală bazate pe art. 384 p. 4, 5 și 9 pp., găsește, că recursurile de nulitate formale sunt neîntemeiate, pentru că acuzatul conform normelor de procedură penală nu poate cere comunicarea actelor dela dosar înaintate de lezat ca reclamant, ci el poate lua privire în acele acte, poate singur să scoată copii de pe ele, dar nu poate pretinde, ca partea civilă să-i comunice și lui actele depuse conform normelor de procedură civilă. Legea de amnestie din 6 Iunie 1929 prin art. 4 dispune clar, că instanța penală, valabil sesizată, va continua la cererea părții civile judecarea acțiunii civile în aceleași condițiuni. Evident, că din acest text de lege se desprinde fără îndoială, că instanța penală va judeca procesul privitor la despăgubirile civile în aceleași condițiuni, adică după normele prevăzute în procedura pe-

nală. Incontestabil, că acuzatul față de probele și actele produse de partea civilă, în urma împrejurării, că acele n'au fost comunicate cu dânsul, cu drept cuvânt poate cere ajurnarea procesului pentru a-și putea pregăti apărarea, dar nu poate cere comunicarea lor prin înmânare.

Pentru aceste motive, Curtea a respins și cererea acuzatului ca partea civilă să timbreze acțiunea civilă pentru daune de 1.000.000 lei conform legii timbrului cu timbru proporțional — întrucât conf. art. 5, § 7 și art. 9 lit. C. acțiunile introduse direct de partea civilă, în caz când acțiunea penală se poate stinge prin împăcarea părților, sunt supuse timbrelor acolo prevăzute deoarece în speță acțiunea publică a fost pusă în curgere din oficiu în baza Deciziei No. 45 din 2 Martie 1929 a Camerei de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel Oradea, și astfel dacă art. 4 din legea de amnestie dispune, că procesul pentru despăgubiri civile va continua a se judeca în aceleași condițiuni, este fără îndoială că în asemenea cazuri, partea civilă nu trebuie să aplice timbrul proporțional, în urma favoarei dată de legea de amnestie, care a înțeles ca procesul privitor la despăgubirile civile trebuie judecat conform normelor de procedură penală.

În ceea ce privește incidentul de incompetență bazat pe art. 105 din Constituție art. 4 legea de amnestie și art. 28 din legea Curții de Casație și Justiție, incident susținut și dezvoltat și înaintea acestei Curți.

Având în vedere, că procesul acesta, care are de obiect calomnia prin presă, contra autorului Gheorghe Biro pentru articolul publicat în ziarul „Nagyvárad” No. 114 din 22 Mai 1928. Conte Carol Nesselrode judecătorul minorilor este dispensat de serviciul avut până acum, a fost introdus înaintea Tribunalului Bihor, competent pentru a judeca asemenea procese, s'a stins prin sentința No. 1811/928 dată la 27 Iunie 1929 în ce privește acțiunea penală, în baza legii de amnestie ordonându-se în baza art. 4 a aceleiași legi, continuarea desbaterilor în ce privește despăgubirile civile reclamate de vătămat și în acest scop s'a dispus amânarea procesului pe ziua de 7 Martie 1930. La această ședință apoi apărătorul acuzatului a cerut strămutarea procesului pentru suspiciune legitimă, convenind cu reprezentantul părții civile, să fie transpus procesul în baza art. 128 a legii pentru organizarea judecătorească la Tribunalul Arad, unde apoi s'a și terminat.

Considerând, că deși prin art. 105 al. 2. din Constituție se dispune clar, că acțiunea pentru daune interese rezultând din fapte și delict de presă, nu se poate intenta decât înaintea aceleiași jurisdicțiuni de competență căreia este delictul.

Considerând, că această dispoziție, deși este de ordine public, și că dela aceasta părțile nici prin comun acord nu se pot abate, totuși acestei dispozițiuni nu i se poate da o altă interpretare, decât că sub aceiași jurisdicțiune de competență căreia este delictul, este a se înțelege competența

de atribuțiuni ratiune materiale a instanțelor represive și nu conține vre-o dispozițiune particulară asupra competenței teritoriale, rămânând, ca această competență să se determine după dreptul comun, prin urmare dacă afacerea penală aparține Tribunalului, iar despăgubirile civile după daunele pretinse ar aparține Judecătoreiei, nu se poate da în atribuțiunea acelei Judecătoreii, ci de o instanță de aceeași categorie de jurisdicțiune.

Considerând, că și art. 4 din legea de amnestie prevede, că instanța penală valabilă sesizată, va continua procesul privitor la despăgubiri în aceleași condițiuni rezultă, că instanța valabil sesizată a fost Tribunalul Bihor, care a și fixat termen de judecată pentru despăgubirile civile, când părțile apoi în comun acord au convenit în virtutea art. 128, a legii de organizare judecătorească să se trimită cauza la Tribunalul cel mai apropiat.

Este adevărat, că conform art. 28 din legea Curții de Casație și Justiție, această înaltă Curte, singură are atribuțiuni să decidă privitor la strămutarea proceselor, precum și privitor la conflictele de jurisdicțiune, totuși considerând, că dispozițiunile acestei legi ca regulator de competență, sunt generale și se referă la toate procesele, ale tuturor, dar în speță fiind vorba de un proces al unui judecător în care el însuși figurează ca parte, el este supus legii lui organice, care este o lege specială pentru el, față de legea Curții de Casație și Justiție, care este o lege generală în ce privește regularea competențelor și fiind principiu de drept, că legea specială primează față de legea generală, astfel și în speță dispozițiunile art. 128 din legea de org. jud. deroagă celor cuprinse în art. 28 din legea Curții de Casație și Justiție.

Considerând că conform art. 128 din legea de org. judec. al. 2, membrii ordinului judecătorec pot pleda cauzele lor personale, acelea ale soțiilor lor, etc., dar în aceste cazuri, cauza nu se va înfățișa la același Tribunal sau Curte din care face parte acel magistrat, ci va trece la Tribunalul sau Curtea de Apel cea mai apropiată, afară de cazul, dacă partea adversă consimte a se judeca la același Tribunal sau Curte de Apel.

Având în vedere că incidentul de incompetență ridicat de apărătorul acuzatului bazat pe art. 28 din legea Curții de Casație și Justiție, după cum s'a arătat mai sus este nefondat, și a trebuit să fie respins, cu atât mai mult, că și apărătorul acuzatului, a primit să se judece la Tribunalul Arad, față de care nu mai poate susține cu temei incidentul de incompetență.

În ce privește fondul cauzei, având în vedere susținerile părților, actele aflate la dosar, apelul părții civile, cât și a acuzatului, Curtea constată, că prin constatările de fapt stabilite de prima instanță se învederează îndeajuns, că acuzatul prin articolul său de ziar încriminat, când afirmă, că raziile, organizate de poliție în ordinul lezăturii, au însemnat adevărate vânători, după ucenici și ucenice și servitoare și că lezătură cu ambiție imposibilă a ajuns să ticsească mai mulți minori la

poliție, etc., au expus pe lezat disprețului public, și i-a diminuat prestigiul său de magistrat integru, și astfel sunt producătoare de prejudiciu moral pentru lezat.

Este adevărat, că art. 39 din legea presei prevede, că lezatul este în drept, să ceară, în afară de daune materiale, și daune morale echivalente în numerar, ba mai mult, și în cazul acela, dacă publicațiunea nici nu constituie infracțiune totuși lezatul este în drept a cere despăgubiri, dar numai pe cale civilă.

Din acest text de lege, se desprinde clar, că cel lezat prin vre-o publicațiune prin presă, poate pretinde daune materiale și morale ori înaintea instanței penale, ori înaintea instanței civile și anume după cazul, dacă publicațiunea prin presă constituie și vre-o infracțiune, ori dacă nu constituie infracțiune.

În speță pornindu-se procesul înaintea instanței penale și acțiunea publică stingându-se prin amnestie, este evident că pentru a putea stabili baza despăgubirilor, au trebuit cercetate faptele și afirmațiunile publicate prin presă, dacă acelea sunt generatoare de prejudiciu, ceea ce a făcut și instanța primă când a stabilit faptele și afirmațiunile depuse în articolul încriminat fără însă să fi stabilit și vinovăția acuzatului, prin urmare este evident, că cazul de nulitate material bazat pe art. 385 p. 1. a., pp., anunțat de acuzat bine a fost respins de prima instanță întrucât aceia n'a stabilit vinovăția acuzatului, ci a stabilit numai că: faptele și afirmațiunile din ziar sunt proprii a produce un prejudiciu pentru lezat.

Având în vedere, că lezatul n'a produs nici o probă nici înaintea instanței prime, nici înaintea celei de apel, că a suferit vre-un prejudiciu material în urma articolului încriminat singura împrejurare, că a fost omis dela înaintare nu se poate atribui aceluia articol, căci condițiunile unei înaintări sunt multiple, și fiind între ele unele și de natură discrețională, nu se poate ști, ce împrejurări și momente au putut contribui că lezatul n'a fost înaintat, și singura afirmație a părții civile, că exclusiv pentru acel articol n'a fost înaintat și astfel a suferit daune materiale, nici Curtea n'a putut-o lua de dovedită, și pentru aceste motive, precum și cele invocate în sentința primei instanțe, nu i-a putut acorda daune materiale.

Fără nici un temei juridic susține acuzatul, că daune morale în asemenea procese nu se pot cere și acorda decât numai în cazul, dacă se stabilesc concomitent și daunele materiale, va să zică numai dacă există daune materiale se pot stabili și daune morale, această susținere nu rezultă din nici un text de lege.

Jurisprudența a stabilit, că prejudiciul moral, angajează responsabilitatea aceluia, care i-l provoacă întocmai ca și prejudiciul material, întrucât nici lege nu face nici o deosebire între interesele materiale, cari în ordinea morală au legătură cu onoarea sau cu reputațiunea unei persoane, mai mult chiar, jignirea unei afecțiuni datorită mem-

brilor familiei, au dat naștere unei acțiuni pentru daune morale ununi membru din acea familie.

Cu atât ma vârtos trebuiesc stabilite daunele morale în speță, când prin articole de ziare, calomnioase și injurioase, se atinge prestigiul unui magistrat, care este așa zicând preotul templului moralei publice, dar chiar și reputațiunea lui ca om i se aduce o diminuare, dar în speță afirmațiunile încrimate se refer la funcțiunea lui de magistrat, când s'a dovedit, că toate măsurile luate de dânsul au fost bazate pe legi și au fost duse la îndeplinire cu conștiințiozitate extraordinară și cu un hiperzel de magistrat, care a făcut din misiunea sa un crez, pentru reprimarea imoralității, care bântue în straturile sociale, a înfrânge astfel prin articole de ziare o ambiție justă, și nu cum susține acuzatul o ambiție imposibilă — atingerea adusă părții civile trebuie să fie considerată, ca procreatoare de a-i da reparațiuni morale.

Este adevărat, că e aproape imposibil de a repara și evalua în bani un prejudiciu moral, însă nu e mai puțin adevărat, că orice condamnățiune, fie chiar și pecuniară, implică o reparațiune morală a faptului prejudiciabil și apoi din faptul, că nu se poate evalua în bani o pagubă morală și astfel să se acorde o reparațiune exactă, nu se poate deduce, că acea reparațiune depinde de quantumul sumelor judecate, dar în speță art. 39. al. 2 legea presei dispune, că sumele daunelor morale instanțele judecătorești le apreciază, având în vedere toate împrejurările și îndeosebi starea materială a părților din proces.

Curtea găsește, că suma adjudecată părții civile e prea mică, în raport cu starea materială a acuzatului, dar îndeosebi nu e în raport cu prejudiciul cauzat, de aceia a trebuit să urce acea sumă la îndoitul ei, cu toate că conforma principiilor mai sus dezvoltate repararea onoarei părții civile nici pe departe nu poate fi considerată ca echivalentă, din această condamnățiune pecuniară, dar având în vedere, că acuzatul e un ziarist, salariat lunar, poate această condamnățiune îl va determina la mai multă precauțiune în exercițiul funcțiunii sale de ziarist.

În ceiace privește cheltuelile de proces avute înaintea primei instanțe, având în vedere, că partea civilă a precizat la desbaterea ultimă, suma cheltuelilor reclamate, pe cari prima instanță le-a și acordat, având în vedere, că cu ocazia publicării sentinței n'a declarat apel pentru majorarea quantumului cheltuelilor, Curtea n'a mai putut avea în vedere cererea făcută oral în instanță, privitor la majorarea cheltuelilor.

Data și cetită în sedință publică, ținută la 2 Octomvrie 1930. Președinte: Vasile Călinescu m.p. Consilieri: George Labonțiu m. p. și George Miclea m. p. Grefier: Enea Avram m. p.

X X X

România. Curtea de Apel Cluj. S. I. Nr. P.I. 420-1931.

CAMERA DE CONSILIU. Sedința din 20 Februarie 1931. Deciziune:

În camera de consiliu, conform art. 400 al 7 pr.p. s'a luat în cercetare recursul declarat de lezatul Gh. Pamfil și reprezentantul său avocatul Mircea Georgescu, în contra deciziei Tribunalului Cluj, secția II-a, din 6 Ianuarie 1931, pentru declinare de competență.

Curtea, în baza art. 562 al. I pr.p. și pentru cauza de nulitate prevăzută de art. 384 al. 4. pr.p. anulează deciziunea Tribunalului Cluj secția II-a, No. 2458-1931, constată că această instanță este competente să judece infracțiunea ce se impută că s'a comis prin presă și restituie dosarul aceleiași instanțe spre a proceda la judecarea procesului.

Motive: reclamantul, Gheorghe Pamfil, profesor la Universitatea din Cluj, prin petiția adresată direct Tribunalului Cluj, la 28 Noemvrie 1930, cheamă în judecată penală, în baza legii presei maghiare, și cere condamnarea lui A. Gociman, ziarist din Cluj, pentru faptul că a publicat prin ziarul „Universul” din București, un articol calomnios.

Tribunalul Cluj secția II-a sesizat cu judecarea procesului, din oficiu a pus în discuția părților chestiunea competenței și în baza art. 562 pp. a hotărât, că instanțele din București, sunt competente în circumscripția cărora s'a confecționat imprimatul.

Că față de această situație și de apelul de care se găsește sesizată, Curtea urmează a se vedea dacă hotărârea primei instanțe este conformă textelor de lege.

Având în vedere, că în materie de calomnie prin presă urmează a se vedea din primul rând dispozițiile legii de presă și a procedurii penale Ungare, care își are aplicare în Ardeal.

Având în vedere, că potrivit art. 562 din proc. penală menținut de legea de presă, „este competente să procedă acea instanță de presă în a cărei circumscripție s'a efectuat tipărirea, iar dacă locul imprimării este necunoscut ori cade în afară de teritoriul Statului Ungar, va fi competente, instanța de presă, în a cărei circumscripție își are domiciliul sau reședința, persoana responsabilă pentru tipărirea, dacă atât locul unde s'a efectuat tipărirea cât și domiciliul sau reședința persoanei responsabile sunt necunoscute, ori cad în afară de teritoriul Statului Ungar, va fi competentă instanța de presă în circumscripția căreia s'a pus în circulație tipărirea care face obiectul acușării.”

Că așa fiind, un lucru rămâne cert că în cazul când tipărirea s'a efectuat în afară de teritoriul Statului Ungar, cum și în cazul când domiciliul sau reședința celui responsabil, cade în afară de teritoriul Statului Ungar, competente de a judeca infracțiunile de presă sunt instanțele de pe teritoriile Statului Ungar dacă cel responsabil se găsește pe teritoriul legii ungare sau dacă tipărirea s'a răspândit pe teritoriul Ungar.

Cuvintele „Statul Ungar” din sus citatul articol, a pus pe mulți într-o confuzie; ceva mai mult,

traducătorii procedurii penale maghiare, au înlocuit, pur și simplu cuvintele „Statul Ungar” cu cuvintele „Statul Român”.

Credem că nu se poate susține serios, că dispozițiile relative la presă din fostul stat Ungar s'au extins prin unirea Ardealului, la întreg Statul Român. Ce e mult — și acest înțeles trebuie să rămână, — ele au rămas aplicabile la partea statului Ungar, care a trecut la Statul român, la teritoriul Ardealului, adică la teritoriul unde încă își are forța de aplicare legea de presă a Statului Ungar.

De altfel cum s'ar putea trimite judecarea infracțiunilor de presă săvârșite în Ardeal, prin răspândirea pe acest teritoriu a tipăriturii ce conține infracțiunea, și mai ales, când infractorul domiciliază în Ardeal, când potrivit legilor din vechiul Regat asemenea infracțiuni determină ca competentă atât instanța unde se află infractorul, cât și instanța unde s'a săvârșit infracțiunea, în speță prin răspândirea tipăriturii și unde jurisprudența este constantă în acest sens în această materie. (Vezi Cas. II 301/903).

Având în vedere că locul unde s'a tipărit articolul în criminat este Bucureștii, deci în afară de teritoriul legii de procedură penală și de pe care trebuie s'o aplice instanța.

Având în vedere, că mai departe legea de presă maghiară prin art. 33 prevede că cea dintâi persoană, care este responsabilă de un articol injurios sau calomnios este autorul acelui articol.

Având în vedere că în speță este necontestat că autorul articolul injurios care de altfel îl și semnează este o persoană domiciliată în Cluj.

Că de asemenea necontestat este că ziarul care conține articolul injurios s'a răspândit și la Cluj deși este tipărit la București;

În cazul acesta rău, Tribunalul Cluj și-a declinat competența și pentru aceasta s'a adus prezenta hotărâre.

Președinte ss. I. Mănescu, ref. ss. C. Panaitescu, vot. ss. I. Predovici, gref. ss. I. Săndulescu.
X X X

România, Trib. Târnava Mare. S. II-a. D.G. No. 549-927-16.

Tribunalul a pronunțat următoarea Sentință:

Respinge excepțiunile cambiale, înaintate de Vetser Ioan, Emy Vester, Mihail Schuster și Thies Mihail din Netuș, contra mandatului de plată Nr. 549-1927 din 21 Septembrie 1927, și în consecință menține mandatul de plată emis contra numiților.

Obligă pe numiții părâți să plătească creditorului Alexandru Haupt, suma de lei 7850, cheltueli de judecată, în termen de 15 zile sub sancțiunea execuției.

Motivare. Tribunalul, asupra excepțiunilor cambiale, introduse de către obligații cambiali, părâții, Vester Ioan, Vester Emy, Schuster Mihail și Theiss Mihail, prin cererea înregistrată sub Nr. C. 549-1927 din 3 Octomvrie 1927, contra mandatului de plată, emis de Tribunalul Târnava-Mare, Secția II din 21 Septemvrie 1927, prin care susșiții părâți au fost obligați să plătească reclamantului

Alexandru Haupt, în termen de trei zile dela comunicarea mandatului de plată, sub sancțiunea execuției silite, suma de 100.000 lei, valoarea unei cambii, cu scadența la 1 Septembrie 1927 plus 12% dobândă, dela 1 Septembrie 1927, lei 363 taxa cambială de $\frac{1}{3}\%$ și 3.350 lei cheltueli de judecată.

Având în vedere că, pârâții au înaintat excepțiile contra mandatului de plată, în termenul prescris de trei zile, cerut de art. 611 pr. civ.

Având în vedere că pârâții prin excepțiile înaintate, susțin că, nu datorează beneficiarului poliței suma, ce acesta o reclamă, că între dânsii și beneficiarul poliței, în luna August 1927 a intervenit o tranzacție, care a stins efectul cambiei, pe care o deține fără cauză, că această tranzacție s'a consfințit printr'un act scris, pe care îl deține domnia advocați dr. Eugen Mendel și dr. Ioan Ioanoviciu din Sighișoara, cerând a se atașa la dosar, această tranzacție.

Având în vedere că, la termenul dela 20 Decembrie 1927, procesul cambial, născut din excepțiile înaintate, s'a lăsat la stăruință, din lipsa părților, nefiind achitate taxele la portărei, că la termenul dela 21 Ianuarie 1929 procedura fiind completă, reprezentantul pârâților susține excepția ridicată, cerând a se audia ca martor pe dl. avocat dr. Eugen Mendel, probatoriu pe care Tribunalul îl admite.

Având în vedere că pârâții prin cererea adresată Tribunalului din 12 Februarie 1929, își completează excepțiunile, ridicând o nouă excepțiune a plății cambiei, pe care s'o dovedească cu martori; că această cerere de complectarea excepțiilor fiind pusă în discuția părților, în ședința din 14 Februarie 1929, Tribunalul menținând dispozițiunea anterioară de a se audia martorul dr. Eugen Mendel avocat, în dovedirea tranzacției, admite — în principiu — probatorul cerut în do-direa plății, sub rezervă că administrarea probelor, să se efectueze, după audierea domnului avocat, dr. Eugen Mendel.

Având în vedere că din depoziția martorului avocat dr. Eugen Mendel, consemnat în procesul verbal din 5 Martie 1929, nu s'a stabilit, că între părți a intervenit o tranzacție, care să fi stins efectul cambiei, care face obiectul procesului cambial de față, că acest martor, afirmă că crede că, s'a achitat o poliță anulată falsă, dela dosar și una din dosarul 728-1927 S.I., precum și cheltue-lile advocațiale, că nu are nici o cunoștință că cambia de 100.000 lei, în baza căreia s'a emis mandatul de plată, ar fi fost achitată, că în cazul dacă ar fi fost achitată, s'ar găsi în posesiunea debitorilor.

Având în vedere că pârâții căzând în prima excepțiune, au ridicat o nouă excepțiune, aceea a plății cambiei, că în dovedirea faptului achitării cambie, s'au audiat martorii Martin Bucholtzer, Sofia Schuster, soția uneia din pârâți, Gassner Ioan, Dendorf Gheorghe și Ioan Halișca.

Având în vedere că, din complexul declarațiunilor martorilor, nu s'a putut stabili că această

cambie a fost achitată și că deci, reclamantul o deține fără cauză, că martorul Martin Bucholtzer afirmă că, întrebând pe Haupt, dacă Wester îi mai este dator cu ceva, acesta i-a răspuns că, mai are de primit 600.000 lei, pentru benzină.

Având în vedere că disp. art. 39 cod. comerc. trans. stabilește prezumția că plata s'a făcut în schimbul restituirii poliței;

că deci ori de câte ori cambia se găsește în posesiunea creditorului, debitorului îi incumbă sarcina să facă dovada achitării și a deținerii fără cauză a cambiei, de către creditor.

Că, admitându-se pârâților această dovadă, în urma administrării probelor cerute, nu a reușit să stabilească că această cambie a fost stinsă prin plată.

Având în vedere, că chiar admitând că pârâții ar fi făcut dovada completă a plății, urmează să analizăm, dacă această excepțiune — a plății cambiei — prin martori —, a fost ridicată în limine litis.

Având în vedere că pârâții, azi, în instanță, susțin excepția plății cambiei, cerând a li-se acorda un nou termen, pentru a putea să producă chitanțe de plată, cu care să facă dovada că s'au eliberat în mod valabil, de plata cambiei de 100.000 de lei.

Având în vedere că, potrivit disp. art. 611 pr. civ., pârâțul trebuie să propuie excepțiile sale contra mandatului, în termenul preclus de 3 zile.

Având în vedere, că deși în materie de mandat de plată în general, excepțiile se pot întregi și complectă la desbatere, nelimitat, că această întregire și complectare a excepțiilor nu este îngăduită, ori de câte ori mandatul de plată, derivă dintr'o cambie, că această întregire sau complectare, sub imperiul ord. M. N. 2851 din 1 Noembrie 1881, care reglementa procedura grațioasă în afacerile comerciale și cambiale, prin art. 21 nu era permisă, decât la prima înfățișare.

Având în vedere că această ordonanță, deși abrogată prin ordonanța M. No. 68.300-1914, care în articolul său final aliniatul ultim, dispune că conform dispozițiilor din ult. al. art. 3 legea LIV:1912, pr.c., prin punerea în aplicare a ordonanței de față, se abrogă ordonanța No. 2851 din -- Noembrie 1881, despre procedura în afacerile cambiale.

Având în vedere că o astfel de dispoziție similară, cuprinsă în art. 31 din ord. M. N. 2851 din 1 Noembrie 1881, nu se găsește în ordonanța No. 68.300-1914 și nici vre-un alt text, care să contrazică această dispozițiune.

Având în vedere că, prin punerea în aplicare a procedurii civile (Legea LIV:1912), prin art. 3 al acestei legi, sunt scoase din vigoare ordonanțele ministeriale, referitoare la procedura de urmat în cauzele comerciale și cambiale, că potrivit art. 104 din suscitata lege, Ministerul de Justiție este autorizat să reglementeze prin ordonanțe, procedura grațioasă, în cauzele comerciale și cambiale, că deci procedura grațioasă în afacerile co-

merciale și cambiale se reglementează pe cale de ordonanțe, spre deosebire de cea contencioasă, care este reglementată de codurile de procedură civilă.

Având în vedere că, disp. art. 21 din ord. M. N. 2851 din 1881, care nu admite întregirea sau modificarea excepțiilor cambiale, decât la prima înfățișare, conține o normă de procedură contencioasă și nu una grațioasă, procesul născut din excepțiile înaintate, fiind de natură contencioasă, judecarea excepțiilor făcându-se contradictor cu părțile și intervenția instanței este menită să decidă prin hotărâre, de partea cui stă dreptatea.

Având în vedere că ordonanța No. 68.3000-1914, care reglementează procedura grațioasă în cauzele comerciale și cambiale, nu conține nici o dispozițiune referitoare la procedura grațioasă în materie cambială, sau vre-o normă de procedură contencioasă similară cu cea cuprinsă în art. 21 a ord. M. No. 2851 din 1 Noembrie 1881, este de presupus, că această ordonanță nu a fost abrogată în întregime, ci numai unele dispozițiuni privitoare la procedura grațioasă.

Având în vedere, că admitând că art. 21 din ordonanța Ministerială No. 2851 din 1 Noembrie 1881 este abrogat, și că o astfel de dispozițiune restrictivă, în ceiace privește întregirea sau modificarea excepțiilor cambiale nu se găsește expres prevăzută în normele, care reglementează valorificarea acțiunii cambiale pe calea mandatelor (Titlul IX. procedura civilă, legea I. din 1911 promulgată la 15 Ianuarie 1915, astăzi în vigoare în Ardeal).

Având în vedere că textele din procedura civilă, cari se referă la procedura de urmat în cazurile când mandatul de plată este atacat cu excepții de către părți sunt art. 611 și 612 pr. civ. că dispozițiunile restrictive ale acestor texte, cu privire la termenul, în care excepțiile se pot introduce și condițiunile pe care trebuie să le îndeplinească, constituiesc o derogatiune dela regulile de drept comun fiind edictate de scopul de a păstra cambiei, caracterul ei de instrument de credit și de circulație, apărând-o de tărăgăniurile specifice ale proceselor ordinare, că legiuitorul procedurii civile nu a înțeles să se abată dela normele restrictive, cuprinse în art. 21 din ordonanța Ministerială No. 2851 din 1 Noembrie 1881 și că deși, nu a reprodus textul acestui articol abrogat, și anume limitând înaintarea excepțiilor cambiale, până în prima zi de înfățișare, totuși fără a o arăta în mod expres, această restricțiune procedurală trebuie subînțeleasă și textele suscitrate trebuie să fie interpretate numai în această lumină, — dat fiind că cambiala este un instrument perfect de credit și de circulație, iar creditul cambiei va fi cu atât mai ridicat și garantat, cu cât legislația permite o mai grabnică realizare a efectelor ei în caz de neplată la termen.

Având în vedere că legiuitorul procedurii cambiale a întrebuințat cuvântul „excepțiuni“, evitând a întrebuința vre-un alt termen equivalent,

tocmai în vederea de a nu produce vre-o confuzie sau nedumerire.

Că este de principiu că, excepțiile prin contrast, cu mijloace de apărare, trebuiesc propuse în limite litis, înainte de orice apărare asupra fondului, că oricare ar fi natura excepțiilor cambiale, pe care părătul poate să le introducă contra unui mandat de plată cambial, există același interes că procesul cambial, născut din excepțiuni să primească o soluționare mai grabnică, iar creditul cambiei să nu fie micșorat.

Având în vedere că scopul cambiei, care realizează o împătrită funcțiune economico-juridică; un instrument de schimbare, de credit, circulație și de plată n'ar mai fi atins, dacă excepțiunile cambiale s'ar putea modifica s'au întregi la infinit, că pentru salvagardarea principiului celerității, care domină în materie cambială, și pentru a se evita șicanele și a da cambiei puterea ei circulatorie, textele art. 601. 602 din procedura civilă, trebuiesc interpretate în sensul că, excepțiunile cambiale, nu se pot introduce, modifica sau întregi, decât până la prima zi de înfățișare.

Că prin „prima zi de înfățișare“ trebuie să se înțeleagă, prima zi când, părțile au fost citate în regulă și au avut posibilitatea de a se înfățișa și de a pune concluziuni, indiferent dacă au fost sau nu față la judecată.

Având în vedere că excepția plății nu a fost ridicată în prima zi de înfățișare, care a fost dată la 29 Ianuarie 1929, când părătii au avut posibilitatea să-și întregească excepțiile introduse ridicând o nouă excepție, aceea a plății cambiei, mărginindu-se numai a discuta excepțiunea transacției, ce a intervenit între părți, că această nouă excepțiune o introduce prin script separat, abia la data de 12 Februarie. 1929.

Având în vedere că, astăzi, în instanță, ca o completare a ultimei excepții, părătii au cerut să li-se acorde un nou termen, pentru a face dovada plății, de data aceasta nu cu martori, ci cu chitanțe de plată.

Având în vedere că această nouă excepție cambială, nu este ridicată în limine, la prima zi de înfățișare, potrivit textelor și principiilor mai sus enunțate, urmează să fie respinsă ca tardivă.

Având în vedere că, dacă această nouă excepție a plății cambiei ar fi fost sinceră și reală, și anume dacă plata ar fi avut loc înainte, de introducerea excepțiilor, părătii aveau obligațiunea de a o propune, fie în cererea, prin care au atacat mandatul cambial, fie la prima zi de înfățișare, iar în cazul când plata ar fi avut loc ulterior, în cursul procesului cambial, părătii trebuiau să aibă elementarul simț de prudență de a cere creditorului remiterea titlului de creanță, cu care să justifice stingerea datoriei.

Că, tribunalul, având destule elemente de apreciere, că o nouă amânare, cerută de părți, nu este făcută decât din spirit de șicană și în scopul de a tergiversa soluționarea procesului cambial, și din punctul de vedere a disp. art. 222 pr. civ. este

îndreptătit a respinge proba cerută pentru dovedirea excepțiunii plății cambiei.

Pentru aceste motive, redactate de domnul președinte *Alexandru G. Grefiens*,

Tribunalul respinge ca nefondată excepțiunea ridicată în limine litis, de către pârâți și anume că tranzacția care a intervenit între părți a stins efectul cambiei deținută fără cauză de către reclamant, și ca tardivă excepția plății, care nu a fost ridicată la prima zi de înfățișare a procesului cambial.

Data și cetită în ședință publică, azi 26 Noiembrie 1929. Președinte și redactor: (ss) *Alexandru G. Grefiens*. Judecător (ss) *N. B. Alduleanu*. Grefier (ss) *Corneliu Nisfea*

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

a) *Primirea cu întârziere a mărfii de către cumpărător, fără a face vrea obiecțiune, deși la început pusesse oarecari condițiuni pentru primirea mărfii, îndrituiește instanța de fond să presume, ceea ce e de atributul ei exclusiv, că cumpărătorul a renunțat la acele condițiuni, iar nediscutarea lor nu constituie o comisiune esențială.* b) *Dispozițiunile art. 362 alin. II cod. com. privitoare la achitarea datoriilor plătibile în țară în valută străină, după cursul cotelat în locul executării, sunt aplicabile debitorilor care și achită la termen datoriile, iar nu și acelor care plătind cu întârziere, deci fiind în Culpă, urmează a suporta și riscurile diferenței de curs.* c) *Când instanța de apel declară că confirmă sentința primei instanțe, dar modifică modalitatea de plată, nu i se poate imputa vre-o contradicție, confirmare sentinței raportându-se la celelalte dispozițiuni pe care le menține.*

Considerentele deciziei:

Având în vedere că, din deciziunea supusă recursului și actele aflate la dosar, se constată că intimata de azi, firma *Laux & Co.* din *Proschnitz* (Cehoslovacia), a chemat în judecată înaintea Tribunalului Arad pe recurentul *Alexandru Klein*, pentru a fi obligat la plata sumei de 1.190.190 cor. Cehe, capital reprezentând valoarea unor mărfuri comandate și primite de recurent, cu procent și cheltueli de judecată; Că Tribunalul Arad prin sentința Nr. 5169/8/1922 admite în parte acțiunea și obligă pe recurentul de azi să plătească intimatei suma de 12.082 lei 52 bani capital, reprezentând contra-valoarea coroanelor cehe din momentul scadenței, cu procentele legale, iar cheltuelile de judecată le declară compensate. În contra acestei sentințe făcând apel ambele părți, Curtea de Apel Timișoara Secția II-a, prin deciziunea Nr. C. II. 2074/8/926, confirmă sentința primei instanțe, cu modificarea că obligă pe recurent să plătească în lei valoarea celor 11.961.90 coroane cehe pretinse prin acțiune după cursul zilei la data plății efective, cu 3000 lei cheltueli par-

țiale de judecată la prima instanță, 4000 lei cheltueli parțiale de apel.

Pentru a ajunge la această soluțiune, instanțele de fond constată în fapt, pe baza actelor aflate la dosar și a probei testimoniale administrată și motivează că recurentul a primit marfa comandată dela firma intimată, însă n'a achitat-o, și că plata trebuia să se facă în Arad în moneda în curs la locul plății, adică în lei, deoarece în factură nu se prevede că plata se va face în coroane cehe „în natură” sau „efectiv” sau o altă expresie similară, adică o stipulațiune expresă, după cum cere art. 326 cod. com.; că deși comanda făcută de recurent trebuia executată de intimată prompt, totuși recurentul a primit-o și cu întârziere, fără să facă vre-o rezervă și a pus-o în vânzare; că recurentul era obligat să plătească intimatei contra-valoarea în lei a coroanelor cehe prevăzute în factură, după cursul coroanei cehe în Arad la data primirii mărfii, care potrivit prevederilor facturii era și data plății; că întrucât recurentul nu a plătit la timp valoarea mărfii primite, fără just motiv, este în culpă și în consecință urmează să suporte toate consecințele întârzierii, deci și aceea a diferenței de valută intervenită între timp și trebuie să fie obligat să plătească intimatei în lei echivalentul prețului mărfii după cursul coroanei cehe în ziua plății efective în Arad, iar nu după cursul scadenței, cum a decis Tribunalul;

Că, acțiunea intimatei de azi fiind fondată aproape în întregime, recurentul urmează să fie condamnat și la cheltueli parțiale de judecată dela prima instanță;

Având în vedere că prin motivul I de casare, recurentul să plânde de omisiune susținând că, deși a cerut să i se admită proba testimonială pentru a face dovada că numai cu acea condițiune a primit marfa, dacă i se admite ca marfa să o facă pe cursul coroanei cehe din momentul când marfa trebuia predată efectiv, totuși Curtea de Apel omite cu desăvârșire să se pronunțe asupra acestei chestiuni;

Având în vedere că, în întâmpinarea la apel, pârâțul-recurent se referă la memoriul înaintat în fața Tribunalului;

Că în acest memoriu într-adevăr susține că ar fi convenit cu martorul *Eisenstadter*, că va plăti marfa la cursul din ziua furnizării prompte, adică 1 leu egal 1 coroană cehă, că însă asupra acestui fapt în memoriul amintit nu a oferit nici o probă, martorii *Emerich Weisz* și *Desideriu Mergsammer* fiind propuși în dovedirea altor fapte inoperante în cauză;

Considerând că dealtfel Curtea de Apel a stabilit în fapt, în baza depozițiunii martorului *Eisenstadter* și a actelor dela dosar că, deși comanda trebuia executată prompt, totuși pârâțul-recurent a primit marfa și cu întârziere, fără să facă vre-o rezervă;

Că pârâțul-recurent ulterior a cerut chiar amânarea plății, până ce valutele vor fi aranjate;

Că astfel fiind, Curtea de Apel având suficiente elemente de apreciere pentru a-și forma convingerea, nu este cazul unei omisiuni esențiale;

În asemenea situațiune, motivul I de casare devine nefondat și urmează a fi respins ca atare;

Având în vedere că prin motivul II litera a, de casare, recurentul se plânde de violare art. 35 alin a, și 37 alin. i, din legea accelerării judecăților, susținând că în apelul făcut contra sentinței primei instanțe, firma intimată nu arată domiciliul și reședința nici uneia din părți, în consecință potrivit textelor de legi citate, urma să fie anulat;

Având în vedere că din apelul făcut de intimata de azi contra sentinței Tribunalului Arad, se constată că aceasta s'a conformat în totul dispozițiilor art. 35 alin. a, din legea accelerării judecăților, arătând domiciliul și reședința ambelor părți, în asemenea situațiune Curtea de Apel nu a violat niciun text de lege, când a respins incidentul de nulitate a apelului ridicat de recurentul de azi, așa că și acest motiv de casare devine nefondat și urmează a fi respins ca atare;

Având în vedere că prin motivul II b și e de casare, recurentul se plânde de violarea art. 326 cod. com. și a normelor de drept, susținând că plata mărfurilor comandate trebuie să se facă pe cursul coroanei cehe în Arad, la data scadenței, iar nu la data plății efective, cum greșit a decis Curtea de Apel, iar dânsul fiind în întârziere cu plata, nu putea fi condamnat decât la plata procentelor legale și în niciun caz la plata diferenței de curs;

Având în vedere că, potrivit art. 326 alin. II cod. com., dacă în contract este vorba de valori în cont sau de vre-un gen de monedă, care nu este în circulație în locul executărei, plata se va face în moneda țării după cursul cotelat în locul executărei la data scadenței, în afară de cazurile când plata s'a stipulat un cuvintele „în natură”, „efectiv” sau cu alte expresiuni asemănătoare acestora, într'un anumit gen de monedă;

Considerând că, deși acest text stabilește principiul în privința datoriilor plătibile în țară în valută străină, că la data acestora este a se lua de bază cursul înregistrat la data scadenței: acest principiu nu își poate avea aplicațiunea decât în cazurile când debitorul și-a îndeplinit obligațiunea de plată la data scadenței;

Că însă atunci când o asemenea datorie nu se achită în ziua scadenței, cursul zilei de scadență prevăzută în art. 326 citat nu se mai poate lua drept bază, deoarece în atari cazuri debitorul fiind în întârziere cu plata, trebuie să suporte și riscurile provenite din neexecutarea la timp a obligațiunei de plată, prin urmare și diferența de curs, consecința fatală a culpei rezultată din neexecutarea în termen a obligațiunei luate;

Că în asemenea condițiuni, Curtea de Apel obligându-l pe recurent la plata coroanelor cehe în lei după cursul în vigoare în Arad la data plății efective, a făcut o justă aplicațiune a art 326

cod. com. și a normelor de drept, așa că motivul de casare devine nefondat;

Având în vedere că prin motivul II litera d, recurentul se plânde de violarea art. 426 și 507 proc. civ., susținând că dânsul nu a dat nici un motiv pentru intentarea procesului, deoarece totdeauna a oferit intimatei valoarea mărfii comandate, în consecință nu putea fi obligat la cheltueli de judecată;

Considerând că, potrivit art. 426 din proc. civilă, dacă fiecare dintre părți în parte a câștigat, în parte a pierdut, cheltuelile de proces vor fi compensate, însă instanța, după natura speciei, va putea să oblige pe o parte la toate cheltuelile adversarului sau și numai la o parte din acestea;

Având în vedere că în speță este constat în fapt că firma intimată a fost nevoită să-și valorifice prin acțiune pretențiunile sale față de recurent, care a refuzat plata cuvenită intimatei la primirea mărfii și că acțiunea intimatei a fost admisă aproape în întregime, singurul capăt din acțiune neadmis fiind plata în coroane cehe efectiv, în asemenea situațiune Curtea de Apel nu a violat niciun text de lege, când a obligat pe recurent la cheltueli parțiale de judecată, așa că și acest motiv este nefondat;

Având în vedere că prin motivul III de casare, recurentul se plânde de violarea formelor de procedură esențiale, susținând că deși instanța de apel a reformat sentința primei instanțe, totuși prin dispozitivul sentinței declară că confirmă acea sentință;

Având în vedere că instanța de apel nu a violat nici o normă de procedură, când prin dispozitivul sentinței sale declară că confirmă sentința Tribunalului Arad, cu modificarea că plata valoarei mărfii comandate să se facă în lei pe cursul coroanelor cehe, în Arad, în ziua plății efective, iar nu a scadenței, cum a decis Tribunalul, deoarece prin aceasta nu s'a reformat sentința primei instanțe, ci numai s'a modificat cursul pe care urmează să se facă plata, rămânând neatinse toate constatările primei instanțe;

Astfel fiind și acest motiv de casare este nefondat;

Având în vedere că prin motivul III b, recurentul se plânde de violarea art. 270 proc. civ., susținând că instanța de apel a apreciat greșit poziția martorului Esenstadter, ajungând la concluziuni, juridice cu totul eronate;

Având în vedere că, asupra admitterii sau respingerii probelor, cum și asupra veracității dovezilor produse de părțile din proces, instanțele de fond în temeiul art. 270 proc. civilă, judecă ținând seama de întreg complexul de dovezi și de toate susținerile părților, fiind obligate a arăta motivele care le-a determinat convingerea, iar aprecierea probelor fiind o chestiune de atribuțiunea instanțelor de fond, nu este cenzurabilă de această înaltă Curte, așa că și acest motiv de casare devine nefondat;

Având în vedere că prin motivul IV de ca-

sare, recurentul se plânge de eroare grosieră de fapt și exces de putere, susținând că deși a prezentat înaintea Curții de Apel mai multe acte din care rezultă că a oferit intimăteii valoarea mărfurilor primite atât înainte de intentarea acțiunii, cât și în cursul procesului, totuși Curtea a înlăturat aceste acte, hotărând că ar fi fost în întârziere cu plata și deci urmează să suporte toate consecințele acestei întârzieri;

Având în vedere că instanța de apel constată în fapt, pe baza actelor aflate la dosar, fără a le denatura întru nimic înțelesul clar și vădit neîndoelnic și fără a comite vre-o eroare grosieră de fapt sau exces de putere, și motivează că recurentul n'a plătit la timp valoarea mărfii primite fără just motiv, deci fiind în întârziere, este obligat să suporte și consecințele întârzierii, adică și aceea a diferenței de valută intervenită între timp, așa că și acest motiv de recurs este nefondat;

Dispozițiunile referitoare la cheltueli se bazează pe art. 508 și 543 proc. civilă;

Că deci recursul fiind nefondat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursului.

(Cas. III, Dec. Nr. 409/930.)

x x x

Intrucât prin art. 41 din legea accelerării s'a unificat dispozițiile privitoare la calculul termenului de apel, care se socotește întotdeauna dela comunicarea hotărârii, părțile nu pot fi private de beneficiul comunicării, neputându-se să se deducă pe cale de interpretare, că ele au luat cunoștință de hotărâre în alt mod decât acela al comunicării.

Motive și considerente: Asupra motivului prim de recurs:

I. „Violarea art. 223, 224 1, 27, 34 și 158 din regulamentul de administrație publică pentru serviciul portăreilor; violarea art. 399. 150. 159, 167 și următorii din procedura civilă ardeleană.

„Fapt fiind că termenul de apel contra sentințelor Tribunalului curge dela data comunicării asupra incidentului de tardivitate al părților. Onor. Curte de Apel a cercetat data comunicării sentinței atacate de noi prin apel. Se află la dosar o cerere prin care reclamanta cere eliberarea copiilor legalizate de pe sentință. Tot pe aceiași cerere se află o semnătură cu data de 13 Iunie 1929, sub textul „am primit“.

„Și în fine se constată din fila de amânare că, copia de pe sentință s'a comunicat reclamantei prin portărei, la data de 16 Iulie 1929.

„Onor. Curte de Apel prin violarea art. 399 și 151 pr. civ. combin. cu art. 223, 224, 1, 27 și 158 din regulamentul portăreilor, ajunge la concluzia că termenul de apel curge dela data de 13 Iunie 1929, data semnăturii de pe cerere adresată greșierului Tribunalului.

„Art. 167 pr. civ. prevede că înmânarea se face cu dovadă de înmânare; în speță există do-

vada și socotind termenul apelului dela data dovezii de înmânare, apelul este înaintat în termen. Curtea de Apel însă n'a luat în considerare articolul acesta și astfel a comis violarea legii prin neaplicarea art. 167 din proc. civ. ard., ziua de 13 Iunie 1929 a luat-o ca termen de primire, despre care termen însă nu este nici o dovadă de înmânare cerută de art. 167 din proc. civ. ard., art. 399 pr. civ. vorbind despre comunicarea sentinței Tribunalului, arată că sentința se va comunica părților prin înmânarea exhibitului complet. Iar art. 150 pr. civ. și urm. dau explicații mai apropiate asupra înmânării, arătând că înmânarea se va face prin organele anume determinate. Dispozițiunea aceasta s'a lărgit prin art. 51 din legea organizării judecătorești, intrând în vigoare regulamentul portăreilor.

„Situatiunea anterioară nu s'a schimbat, ci ca organ de înmânare a determinat portărelul.

„Art. 223 și 224 tratând înmânările în Ardeal, prevede: în cazul când legile în vigoare dispun îndeplinirea din oficiu a actelor de procedură, acestea se vor îndeplini de portărei, cu plata taxelor. Tot așa și art. 1 și 27 și 34 din acel regulament. Dispozițiunea acesteia se atribuie atâta importanță, că se repetă de patru ori.“

Având în vedere că prin deciziunea atacată cu recurs, Curtea de Apel a respins ca tardiv apelul făcut de Societatea de asigurări „Franco-Română“, contra sentinței Tribunalului Bihor S. IV-a cu Nr. 44-928, pe motiv că deși sentința apelată i-a fost comunicată la data de 16 Iulie 1929, totuși în cazul special al sus-zisei societăți, termenul de apel nu mai curge dela această dată, ci dela o altă dată anterioară comunicării de mai sus, fiindcă în speță Societatea recurentă cerând mai înainte de comunicare dela greșierul Secției respective, o copie după sentința apelată, și semnând chiar de primirea ei, a avut cunoștință de cuprinsul sentinței apelate, și întrucât dela acea dată, de când a cerut și obținut copia, a trecut un timp de peste 15 zile și nu a făcut apel, a decăzut din acest drept, pentru că — zice Curtea de Apel — faptul comunicării copiei sentinței prin portărei, a fost înlocuit și satisfăcut deplin prin însăși faptul Societății Franco-Română, care cerând o copie de pe sentința apelată, ce i s'a eliberat de greșierul Secției IV-a a Trib. Bihor, trebuie prezumată că a avut cunoștință de acea sentință dela data de 16 Iulie 1929, și că a renunțat la formalitatea comunicării, prin intermediul Corpului de portărei;

Considerând că prin art. 51 din legea pentru unificarea și organizarea judecătorească, aflat sub titlul V., intitulat: Corpul Portăreilor, s'a extins pe întreg cuprinsul țării serviciul portăreilor, care între alte atribuții, au și pe aceia de a îndeplini actele de procedură ale instanțelor judecătorești pe lângă care ei sunt atașați;

Că art. 223 din regulamentul serviciului de portărei complectând dispozițiunile art. 51 și următorii din legea de organizare judecătorească,

privind acest serviciu, dispune că în ceiace privește circumscripțiile Curților de Apel din Ardeal și Bucovina, până la modificarea și unificarea procedurilor civile, îndeplinirea procedurilor și a executărilor silite se va face conform legilor de procedură în vigoare, în circumscripțiunea acestor Curți;

Că aliniatul 2 al acestui din urmă articol, adaugă că întrucât legile de procedură din aceste circumscripții prevăd înmânarea actelor de procedură, citații, sentințe, etc., și prin poștă, notarii sau alte organe administrative, portărei vor putea să se servească, la cererea părții interesate, și de aceste organe pentru înmânarea actelor pe procedură.

Considerând că, potrivit art. 399 proc. civ., sentința se va comunica părților prin înmânare;

Că, potrivit art. 167 proc. civ., înmânarea se face luându-se dovada înmânării;

Că, art. 41 din legea accelerării prevede că termenul de 15 zile pentru facerea apelului curge dela comunicare. Astfel fiind, pentru părțile interesate s'a creiat un drept nediscutabil: acela de a i se comunica hotărârea în modul și în formele prevăzute de lege și de a beneficia de termenul de apel începând la data îndeplinirii acestei formalități. Nu este admisibil ca pe calea de interpretare, sau pe simple prezumțiuni de renunțări la drepturi — cum greșit a decis în cauză Curtea — să se deducă realizarea scopului final, adică aducerea la cunoștința părții a cuprinsului hotărârei, din alte împrejurări;

Art. 405 proc. civ. dă posibilitatea părților de a scoate copii de pe sentință. Nu se poate spune, că prin aceasta s'a îndeplinit comunicarea sentinței în forma cerută de art. 399 proc. civ.;

Că, în speță, singurul fapt că recurentul a cerut o copie după sentință, pe care legea îl autoriză să o atace și cu apel într'un anumit termen dela comunicare, nu implică renunțarea la dreptul de a i se notifica cuprinsul acelei hotărâri, întrucât pe deoparte o atare renunțare trebuie să rezulte din textul și termenii categorici ai petiției, sau ai vre-unui alt act concomitent, ceiace Curtea de fond nu a constatat în cazul de față;

Că astfel fiind, întrucât dar în speță nu a avut loc o comunicare în sensul art. 41 din legea accelerării, art. 399 proc. civ. ard. motivul de casare este întemeiat și recursul cată a fi admis, trimițând procesul aceleiași Curți, spre a proceda la o nouă judecată:

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul.
(Cas. III. Dec. Nr. 537-931).

x x x

In conformitate cu dispozițiunile art. 42 și 43 din codul de faliment (legea XVII din 1881), dacă în masa falimentului se găsesc lucruri care nu formează proprietatea falitului, ele se pot revendica, întrucât înainte de deschiderea falimentului, falitul, iar după deschiderea falimentului, curatorul de masă, a vândut, schimbat ori valorificat în alt mod lucrurile ce se pot revendica; partea îndrep-

tătită la revendicare poate pretinde sau eliberarea valorii obținute după deschiderea falimentului, sau cedarea creanței referitoare.

Considerentele deciziei:

Asupra recursului făcut de către curatorul falimentului Casei de Economie S. A. Miercurea Ciuc, în contra deciziei Curții de Apel Tg.-Mureș Nr. C. 1193—19/928, în proces cu Cseh Ștefan și soția;

Având în vedere că prin decizia supusă recursului se constată că intimații au cerut Tribunalului Ciuc să oblige massa falimentară a Casei de Economie S. A. la restituirea sumei de lei 218.000 plus accesorii, ca deținute fără cauză de acea masă;

Că, zisul Tribunal, prin sentința Nr. C. 1029 din 1928, a admis acțiunea, iar Curtea de Apel Tg.-Mureș în urma apelurilor ambelor părți, prin decizia atacată cu prezentul recurs, reformează în parte sentința Tribunalului și obligă massa falită să plătească 200.000 lei capital cu dobândă legală dela data intentării acțiunii, respingând acțiunea intimaților în ce privește suma ce întrece acest capital, compensând între părți cheltuelile de judecată, atât dela prima instanță, cât și cele din apel;

Că, spre a decide astfel, Curtea de Apel constată, ca și prima instanță, că între intimat și firma falită există o relație de cont curent și pentru acoperirea soldului lor debitor au predat firmei recurente patru cambii în valoare de 200.000 lei. Că, înainte de deschiderea falimentului, adică la 31 Decembrie 1925, intimații și-au achitat datoriile lor de cont curent la zisa bancă recurentă, având chiar sold creditor de 23.000 lei; că, prin această plată, — argumentează Curtea — intimații au redobândit proprietatea cambiilor date pentru garantarea soldului debitor;

Că, deasemenea Curtea constată că firma falită înainte de deschiderea falimentului, în loc de a restitui aceste cambii intimaților, le-a scontat „Băncii generale de Credit Ungar“, sucursala Brașov, dela care a primit contra-valoarea lor, iar această bancă, cu proces a încasat și ea dela intimat valoarea cambiilor. Că prin acest procedeu — zice Curtea de Apel — firma falită s'a îmbogățit fără cauză în dauna intimaților, cu suma de 200.000 lei capital plus procente;

Având în vedere că recurentul își susține din recursul său scris numai motivul referitor la greșita interpretare a art. 42, 43 din codul de faliment, la celelalte renunță, susținând că greșit instanțele de fond au admis acțiunea intimaților, deoarece potrivit acestor texte, cel îndreptățit la revendicare poate uza de calea prevăzută de zisele articole, numai dacă valoarea obiectelor vândute, schimbate sau valorificate în alt mod a încurs după deschiderea falimentului, nu și înainte de această dată;

Având în vedere că, în conformitate cu dispozițiunile art. 42 și 43 din codul de faliment (le-

gea XVII din 1881), dacă în masa falimentului se găsesc lucruri cari nu formează proprietatea falitului, ele se pot revendica întrucât înainte de deschiderea falimentului falitul, iar după deschiderea falimentului curatorul de masă, a vândut, schimbat ori valorificat în alt mod lucrurile ce se pot revendica, partea îndreptătită la revendicare poate pretinde eliberarea valorii incurse după deschiderea falimentului și dacă încă nu a incurs, cedarea creanței referitoare la aceasta;

Având în vedere că într'adevăr, din examinarea acestui text reiese că partea îndreptătită la revendicare poate cere valoarea obiectelor sale numai dacă această valoare a incurs la masa falimentului după deschiderea falimentului;

Având în vedere că instanța de fond constată în fapt, constatări ce sunt de atributul ei suveran, că intimații au achitat în întregime datoria cambială ce avea la recurentă înainte de deschiderea falimentului, și că tot înainte de faliment au mai plătit odată valoarea cambiilor la Banca de Credit Ungar din Brașov;

Considerând însă că, deși contravaloarea cambiilor a ajuns în posesiunea recurentei înainte de deschiderea falimentului, iar cambiile n'au fost eliberate din simplul motiv că nu a achitat valoarea lor primită dela intimat, Băncii de Credit din Brașov, unde erau scontate, totuși masa falimentului a avut de înregistrat un beneficiu reprezentând tocmai valoarea acestor cambii după deschiderea falimentului, deoarece Banca de Credit în urma achitării de către intimat a valorii cambiilor scontate ei de către firma recurentă, s'a înscris la masa falimentului cu o sumă micșorată cu 200.000 lei.

Că, deci, suma pretinsă de intimat incurgând la masa falimentului după deschiderea falimentului, bine Curtea de Apel a admis acțiunea, făcând astfel o justă interpretare a textelor de mai sus, și ca consecință motivul de casare este neîntețmeiat, recursul urmând a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul.

(Cas. Dec. No. 294-1931).

X X X

Debitorul român nu poate fi obligat să facă plata în coroane cehoslovace, monedă străină, care era inexistentă în momentul contractării, și prin urmare el se poate libera, în mod valabil, plătind lei, moneda țării sale, care pe lângă că avea ființă la data emiterii creanței, dar avea încă și un curs la acea epocă, egal cu acela al coroanei austro-ungare, soluțiune conformă și cu principiul retrosiunii, deoarece Cehoslovacia prin ordonanța dela 1 Aprilie 1919, a interzis debitorilor cehoslovaci să își execute în valuta cehoslovacă obligațiunile contractate în coroane austriace față de creditorii din afară.

Motive și considerente:

Asupra motivului de casare:

Greșită judecare în drept a cauzei, conform paragr. 503 cif. 4 procedura civilă.

Având în vedere că, din deciziunea atacată cu recurs se constată că recurentul Friederich Rieber din Cernăuți, pentru plata mai multor baloturi de hârtie cumpărate dela intimata firmă Kutzer et Comp. din Teschen (Cehoslovacia), a eliberat acesteia mai multe facturi în sumă totală de 847,12 coroane, purtând clauza: „plătibil la Teschen“;

Că, după desagregarea fostului imperiu austro-ungar, intimata firmă creditoare refuzând plata mărfii în lei a intentat acțiune, pentru ca recurentul să-i plătească prețul în coroane cehoslovace, pe baza clauzei din facturile comerciale, în cari se stipulează că plata se va face în Teschen

Că, Judecătoria Cernăuți a admis această acțiune, iar intimata făcând apel, Tribunalul Cernăuți, ca instanță de apel, a confirmat sentința Judecătorei de ocol, motivând că, din moment ce locul plății a fost stabilit la Teschen, în lipsa unei dispozițiuni în tratatul de pace, părțile au convenit și asupra felului monetei în care se va face plata; că această monedă — zice Tribunalul — nu poate fi, conform art. 905 cod. civ. și 325 cod. com. austr. decât coroana cehă, monedă în ființă la locul plății Teschen, și deci recurentul nu se poate valabil libera decât plătind suma împrumutată într'o sumă egală de coroane cehoslovace, sau în lei, calculați în raport cu acea monedă; așa că apărarea recurentului pârât, de a se elibera în lei socotiți, 1 leu -- 2 coroane austro-ungare, nu poate fi luată în seamă;

Având în vedere că prin motivul de casare, recurentul susține că soluțiunea Tribunalului este dată ca greșită judecată în drept a cauzei (art. 503 proc. civ. punct. 4 austriac);

Considerând că art. 905 cod. civ. și 325 cod. com. austr., cari dispune că, dacă părțile n'au determinat moneda în care se va face plata, ea va fi cea existentă la locul plății cuprinde o normă de interpretare a intențiunii părților, aplicabilă numa în ipoteza în care în chiar momentul contractării părților, aflându-se în fața a două monede diferite cu curs legal, una la locul nașterii obligațiunii și alta la locul plății, n'au indicat care din aceste monede va servi ca instrument de liberațiune a debitorului;

Considerând că, în speță, e necontestat că în 1914, data facturilor comerciale, atât orașul Cernăuți, unde ele au luat ființă și unde recurentul debitor își are domiciliul, cât și orașul Teschen, unde s'a stipulat a se face plata, făceau parte din fostul imperiu austro-ungar, și că în ambele localități, moneda legală de plată era coroana austro-ungară, în care și împrumutul a fost realizat;

Că, în această situațiune de fapt, neexistând nici un dubiu că moneda în care părțile au înțeles să se lichideze plata prețului mărfii rămase neachitate, nu putea fi decât coroana austro-ungară, norma de interpretare din art. 905 cod. civ. și 325 cod. com. austriac, nu-și are aplicațiunea în speță;

Considerând că, chestiunea care face obiectul discuțiunii dintre părți, neputând fi rezolvată

prin citatele texte invocate de Tribunal, în cauză, urmează numai a se cerceta și stabili dacă după desagregarea imperiului austro-ungar și după dispariția coroanei sale, această monedă are a fi înlocuită prin coroana cehoslovacă, în curs la Teschen, locul plății, sau prin leul românesc, în curs la domiciliul debitorului;

Considerând că această problemă nefiind rezolvată prin vre-un text de lege și nici prin tratatul de pace sau convențiunile ulterioare, intervenite între Cehoslovacia și România, singura soluție ce i se poate da confirmă cu principiul că orice dubiu trebuie rezolvat în favoarea debitorului, este aceea că debitorul — în speță recurentul — nu poate fi obligat să facă plata în coroane cehoslovace, monedă străină, inexistentă în momentul contractării, așa că acesta se poate valabil libera în lei, moneda țării sale, care pe lângă că avea ființă legală la data emiterii facturilor, dar avea încă și un curs la acea epocă aproape egal cu acela al coroanei austro-ungare;

Că de altfel această soluție este confirmă și cu principiul retorsiunii, întrucât Cehoslovacia prin ordonanța din 1 Aprilie 1919, Nr. 167, a interzis debitorilor cehoslovaci să-și execute în valută cehoslovacă obligațiunile contractate în coroane austriace până la 26 Februarie 1919, față de creditorii cari la această dată au avut domiciliul lor regulat în afară de republica cehoslovacă, deci și față de creditorii cari la această dată au avut domiciliul în Bucovine, de unde urmează că potrivit retorsiunii, debitorii bucovineni nu pot fi abligați să plătească creditorilor cehoslovaci contracte în coroane austriace, decât în valută română în raportul 2 cor. pentru 1 leu;

Că așa fiind și întrucât Curtea de fond printr'o greșită aplicare a dispozițiilor art. 905 cod. civ. și 325 cod. com. austriac, a decis că recurentul e obligat a face plata facturilor comerciale semnate față de firma Kutzen et Comp. din Teschen, în coroane cehoslovace, iar nu în lei, socotiți 1 leu 2 coroane, conform jurnalului Consiliului de Miniștri (Monitorul Oficial Nr. 120 dn 3 Septembrie 1920), recursul este fondat și pentru considerațiunile de mai sus urmează a fi admis, dispunând trimiterea dosarului aceluiaș Tribunal spre o nouă judecare.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul și casează sentința.

(Cas. III. Dec. Nr. 299-931).

INFORMAȚIUNI

COLECȚIA OFICIALĂ de legi și regulamente (art. 37 din Constituție). A apărut la *Ministerul Justiției*: 1923, Legi și regulamente 120 lei; 1924, Legi și regulamente 180 lei; 1925 Legi și referanță 21); 1926 Legi 150 lei; 1926 Regulamente 180 lei; 1927 Legi 150 lei; 1927 Regulamente 150 lei; 1928 Legi 80 lei; 1928 Regulamente 150 lei; 1929 Legi A. 180 lei; 1929 Legi B. 180 lei; 1929 Regulamente 150 lei; 1930 Legi A. 200 lei. Volumele se expediază la primirea recipisei administrației

financiare prin care se constată că costul a fost făcut vent la art. 107 din bugetul de venituri al Statului pe exercițiul 1931.

JUDECĂTORIA MIXTA SIGHET

Nr. 3675—930.

EXTRACT DIN PUBLICAȚIA DE LICITAȚIE

În cererea urmăritului Niamcsuk Nicolai și alții în contra lui Visovan Stefan Judecătoria ordonează licitația pentru vânzarea imobilelor situate în comuna Rona de Sus în modul următor:

1. Asupra imobilului întreg înscris în prot. 1916 de ord. A I, 1 Nr. top. 2137 proprietate lui Stefan Visovan în preț de strigare 60.000 lei.

2. Din imobilul înscris în prot. 893 de ord. A I, 1 Nr. top. 2066 pre ½ parte proprietate lui Visovan Stefan în preț de strigare 30.000 lei, pentru încasarea creanței de 350 lei.

Licitația se va ține în ziua de 20 August 1931 orele 11 la primăria Rona de Sus.

Imobilele nu pot fi vândute pe un preț de mai mic decât preț de strigare redus cu 25%.

Cei cari doresc a lua parte la licitația sunt datori să depoziteze la esmisul judecătoresc 10% din preț de strigare drept garanței.

Sighet, la 23 Februar 1931.

Consilier Papp s. s.

Director Dragoș s. s.

JUDECĂTORIA MIXTĂ LUGOJ

No. 334—1931.

DECIZIUNE

La cererea lui Ioan Wenzel loc. Lugoj, în virtutea art. 750 din legea I: 1911, instanța pornește procedura, emițând publicațiunea, pentru anularea următorului document, despre care se afirmă că s'ar fi pierdut „Documentul pierdut” Libel de depunere eliberat de sucursala Băncii Șvăbească (Băncile Unite a Banatului) filiala Lugoj, de sub Nr. 994 folio 237/II în valoare de 26.219 lei, sumă depusă și acc.

Deci instanța invită pe posesorul documentului amintit, ca în termen de un an dela înserarea a treia a publicațiunei în Ardealul Juridic Cluj, să prezinte documentul la instanță, pentru că în caz contrariu, instanța îl va declara nul, dacă petiționarul va cere aceasta din nou și termenul de mai sus arătat va fi expirat.

Totodată, la cererea petiționarului, instanța ordonă firmei: Băncile Unite Bănățene S. A. Lugoj, ca în baza documentului să nu mai presteze nimic până la alt ordin judecătoresc; o face atentă că prin consemnarea judecătorească își poate îndeplini obligațiunea.

Instanța afișează această publicațiune pe tabla publicațiilor până la expirarea termenului de publicare, și o înmânează petiționarului, invitându-l s'o insereze de trei ori în Ardealul Juridic Cluj, apoi în ziarele Lugosser Zeitung din Lugoj, justificând publicarea cu exemplarele ziarelor, cel mai târziu odată cu înaintarea cererii pentru declararea anulării.

Lugoj, la 17 Februarie 1931.

Dr. Maior m. p. șef-judecător

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca ghea
Mai eficient ca ghea
Mai sănătos ca ghea**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
dus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

**Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18**

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” S^ocietate Anonimă

Depozit de cauciucuri.
Piese de schimb și accesorii
Str. Reg. Maria 10
Telefon 2-16
Cluj

**Reprezentanța
generală:**

Garaje, benzină și ulei.
Atelier de reparații
Cal. Dorobanților 18.
Telefon 4-89
Cluj

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland
renumitele uzini a lui General Motors